

2024

OPERATIDSKRIFTEN

SPELÅRET 2024/25

Christina Nilsson
INTERVJU

KÖPENHAMNSRAPPORT
FÖRESTÄLLNINGAR I
GÖTEBORG, KARLSTAD OCH STOCKHOLM

no. 2 2024
pris 125 kr

763-2

OPERA

KÄRLEK & KAOS

– operakonfetti
i två akter

PREMIÄR 25 MAJ
DROTNINGHOLMS
SLOTTSTEATER

DIRIGENT *Alan Gilbert*
REGI *Doug Fitch*

KUNGLIGA HOVKAPELLET
KUNGLIGA OPERANS KÖR

SOLISTER UR KUNGLIGA OPERAN

SPELAS 25, 27, 28, 30 maj & 1 juni

Drottningholms
Slottsteater
1766

OPERAN

INNEHÅLL

SPELÅRET 2023/24

10 Göteborgsoperan, Malmö Opera och Kungliga Operan.

KÖPENHAMNSRAPPORT

20 Lennart Bromander har sett tre operapremiärer på Köpenhamnsoperan: *Ariadne på Naxos*, *Madame Butterfly* och *Saul* samt Den Jyske Operas gästspel med *Werther*.

INTERVJU

33 Frilansjournalisten Åsa Nilsson har intervjuat sopranen Christina Nilsson, som just nu är aktuell som Elisabeth i *Tannhäuser* på Frankfurtoperan. I sommar väntar debuten vid Wagnerfestspelen i Bayreuth och i mars 2025 Metropolitandebut med *Aida*.

ALLTID I OPERA

5 LEDARE

6 NOTISER

38 FÖRESTÄLLNINGAR Göteborgsoperan x 2, Folkteatern i Göteborg, Folkoperan, Kulturhuset Stadsteatern Stockholm och Wermland Opera.

62 IN MEMORIAM Michael Cavanagh, Seiji Ozawa, Tonny Landy, Stein Winge, Stefan Axelsson, Aribert Reimann och Péter Eötvös.

72 NYTT PÅ DVD Donizetti: *Linda di Chamounix*, Bellini: *Bianca e Fernando* och *I Capuleti e i Montecchi*.

76 NYTT PÅ CD Händel: *Alcina*, Wagner: *Valkyrian* och *Parsifal*.

80 KALENDER

82 DIE SCHWEIGSAME FRAU

Omslag: Scen ur *Den flygande holländaren*, Göteborgsoperan. Foto: Tito Stengel. // Michael Weinius och Julia Sporsén, Göteborgsoperan. Foto: Lennart Sjöberg. // *Ariadne på Naxos*, Det Kongelige Teater. Foto: Miklos Szabo. // Na'ama Goldman i *Werther*, Den Jyske Opera. Foto: Anders Bach. // Christina Nilsson. Foto: Emelie Kroon. // Andrea Edwards i *Bröderna Mozart*, Folkteatern i Göteborg. Foto: Mats Bäcker. // Mattias Nordkvist i *Jussi*, Kulturhuset Stadsteatern. Foto: Sören Vilks. // Kosma Ranuer Kroon och AnnLouise Lögdlund i *Tosca*, Wermland Opera. Foto: Mats Bäcker.

CHEFREDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE

Sören Tranberg

ADRESS

Tidskriften OPERA
Lindvallsplan 10
117 36 Stockholm
Tel 0709-67 58 63
st@tidskriftenopera.nu
www.tidskriftenopera.se

REDAKTION

Erik Graune, Sara Norrback Carlsson,
Sören Tranberg, Loretto Villalobos och
Claes Wahlin

SKRIBENTER OCH MEDARBETARE I NUMRET

Richard Bark, Lennart Bromander,
Rolf Eriksson, Göran Gademan, Erik Graune,
Åsa Larsson, Sören Tranberg och Claes Wahlin

KORREKTUR

Hans L Beeck och Pernilla Karlsson

STYRELSE

Carin Balfe Arbmán (ordförande),
Elisabeth Lax, Clara Mårtensson,
Ingela Roos och Sören Tranberg

PRENUMERATION

Flowy, kundtjänst: 08-522 183 20
(öppettider: 8-18 vardagar)
Online kundtjänst: order.flowy.se/opera
Årsprenumeration: 575,- inkl. moms [5 nr]
Tvåårsprenumeration: 1075,- inkl. moms [10 nr]
Utlandsprenumeration: SEK 715 [5 nr] och
SEK 1200 [10 nr]. Porto tillkommer.
ISSN: 1651-3770

PROJEKTLEDNING

Falck & Co

ART DIRECTOR & GRAFISK FORMGIVNING

Ankki Jernelo

ANNONSER

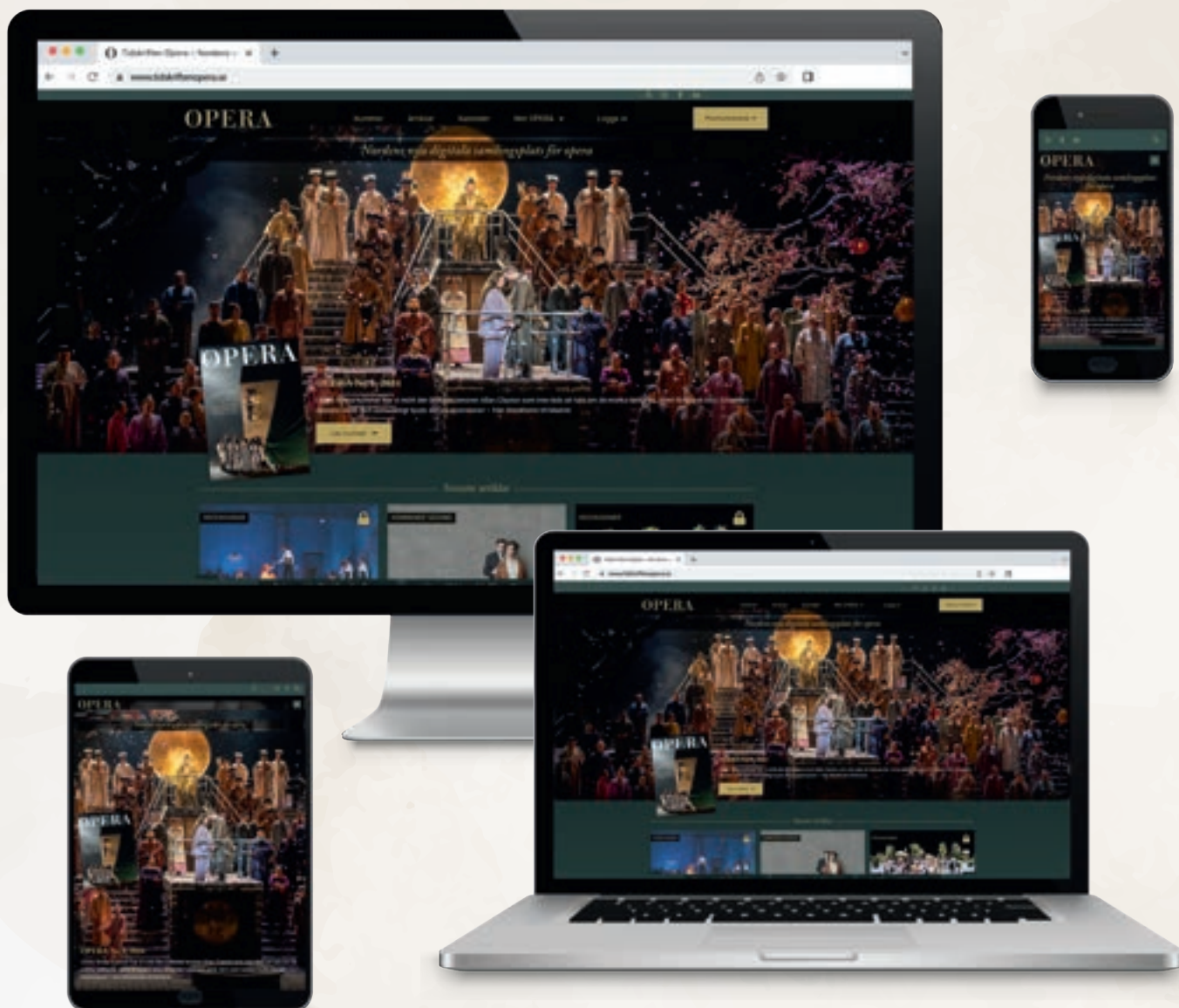
Anders Jeppsson
Swartling & Bergström Media
Birger Jarlsgatan 110
114 20 Stockholm
Tel 08-545 160 76
anders@sb-media.se
www.sb-media.se

TRYCK

Trydells, Laholm, 2024

**SVERIGES
TIDSKRIFT**

Tidskriften OPERA erhåller bidrag från Statens kulturråd.

Nordens nya digitala samlingsplats för opera!

Nu har OPERA tagit fram en modern hemsida. Den är byggd av Staffan Liljas och designad av Falck & Co med stöd av Statens kulturråd.

- ◆ Läs de senaste nyheterna och recensionerna – var med när det händer!
- ◆ Ha tillgång till allt var och när du vill på mobil, padda och dator!
- ◆ Du får även OPERAs fullständiga arkiv från 2015 och framåt digitalt.

Som prenumerant skapar du lätt ett konto för att läsa! Eller prenumerera digitalt för 39 kr i månaden!

www.tidskriftenopera.se

Det svenska sångarundret

Innebörden i rubriken än känd sedan länge och nu har den förstärkts ytterligare under vintern. I det här vårnumret intervjuas vår internationellt verksamma sopran **Christina Nilsson** av frilansjournalisten **Åsa Nilsson**. Christina Nilsson slog igenom som Aida på Kungliga Operan 2018 och sedan dess har hon gestaltat den etiopiska prinsessan på en mängd europeiska operascener. Just nu är hon aktuell med Elisabeth i *Tannhäuser* i Frankfurt. Vi recenserar uppsättningen i vårt nästa nummer. I sommar debuterar Christina Nilsson vid Wagnerfestspelen i Bayreuth och i mars 2025 väntar hennes Metropolitanandebut som Aida.

En annan av våra yngre sopraner, **Åsa Jäger**, gjorde nyligen en dundrade succé som Senta i *Den flygande holländaren* på Göteborgsoperan. Det blev hennes svenska genombrott efter att med stor framgång ha sjungit Brünnhilde i *Valkyrian* och *Siegfried* i tyska Coburg. Nu i maj ska hon sjunga Brünnhilde i *Valkyrian* med Kent Nagano i Elbphilharmonie i Hamburg och vid Dresdner Musikfestspiele. Det kan bli hennes stora internationella genombrott. Senta verkar bli aktuell igen för Jäger, då i Tyskland. I vårt sommarnummer intervjuar vi Åsa Jäger.

Göteborgsoperan vågade gå utanför de repertoarmässiga allfarvägarna och spela **Rameaus** *Platée* med egna krafter, men med utländskt produktionsteam. I sommar ska Confidencen spela **Händels** *Alcina* med enbart svenska krafter, vilket imponerar. Däremot blir det utländska sångare och regiteam till Drottningholmsteaterns Sverigepremiär på **Lullys** *Armide*.

Opera på Skäret ska i sommar spela **Bellinis** *Norma* med enbart utländska förmågor, så när som en svenska i Clotildes lilla parti. Varje år anordnar Opera på Skäret audition, vilket leder till att mängd sångare runt om i världen vill provsjunga. Det är ofta artister i början av sina karriärer. *Norma* har spelats både i Göteborg (2017) och på Folkoperan (2022) med enbart svenska sångare. Och det på en mycket hög vokal och musikalisk nivå. Jag misstänker att Opera på Skäret hellre väljer utländska sångare till lägre gager än att engagera svenska artister. I fallet på Drottningholm ersätts säkert de internationella artisterna enligt gängse tariffer.

En glädjande nyhet är att OPERA kommer att ta upp sitt Operapris efter att det har legat nere under coronapandemin. Priset instiftades redan 1986 och senaste gången gick priset till **Ann Hallenberg**. Till vårt nästa nummer kommer OPERAs kritiker nominera fyra eller fem kandidater till priset. Sedan får våra prenumeranter rösta fram en segrare. Priset beräknas delas ut i höst. Vi är väldigt glada att Kjell och Märta Beijers stiftelse återigen sponsrar priset.

OPERA är väldigt aktiv på sociala medier (hemsida, Facebook och Instagram), där föreställningsrecensioner läggs ut så fort en uppsättning haft premiär. På nätet kan du även läsa nyhetsnotiser och minnesord. Du får tillgång till allt när du vill på mobil, padda och dator. Du har även tillgång till OPERAs digitala arkiv från 2015 och framåt. Är du pappersprenumerant har du tillgång till allt detta. Om inte, så kostar en digital prenumeration 39 kronor i månaden (se vänstersidan).

Värva gärna nya digitala prenumeranter! Så att fler får tillgång till Nordens nya digitala samlingsplats för opera.

Med tillönskan om god läsning!

SÖREN TRANBERG
Chefredaktör och ansvarig utgivare

Foto: Nadja Sjöstrom.

NOTISER

1 Frida Engström ny konstnärlig ledare för Läckö slottsopera

Frida Engström efterträder **Catarina Gnosselius**, som under sexton år varit ansvarig för opera och scenkonst på Läckö slott. Gnosselius går vidare och blir konstnärlig ledare för Vadstena-Akademien.

Frida Engström är i grunden operasångare. Hon har haft en rad solistuppsdrag på Göteborgsoperan, Malmö Opera och Wermland Opera i Karlstad. På Läckö har hon bland annat sjungit Sara Videbäck i **Daniel Fjellströms** opera *Det går an* och Susanna i *Figaros bröllop*. Under flera år har Engström arbetat vid sidan om Catarina Gnosselius i produktionsteamet. I fjol var hon producent för Verdioperan *Macbeth*, som Gnosselius regisserade.

Frida Engström, som bor i Lidköping, tillträder sin tjänst den 12 augusti. Innan dess ska hon och Catarina Gnosselius rigga allt inför sommarens opera, Rossinis *La Gazzetta*.

2 Rossinibuffan La Gazzetta får Sverigepremiär på Läckö Slott i sommar

La Gazzetta (Tidningen) från 1816 med libretto av **Giuseppe Palompa** bygger på en Goldinipjä *Il matrimonio per concorso*. **Catarina Gnosselius** svarar för den svenska översättningen.

Året är 2024. Tv-kanalerna har gått i konkurs, internet har havererat. Nu väcks gamla seder till liv, för hur hittar vi kärlek om vi inte har Match.com, Ligga och Tinder? På Läckös borggård möter publiken ett hotell någonstans i Europa, där en brokig skara vilsna själar träffas i ett försök att navigera i detta nya landskap.

Samma team som satte upp *En turk i Italien* 2017 svarar för sommarens uppsättning. **Lars Bethke** regisserar och **Lehna Edwall** svarar för designen. I den digra rollistan återfinns: **Martin Hatlo, Minna Tägil, Richard Hamrin, Josefine Andersson, Lars Arvidson, Theodor Uggla, Ulrika Skarby** och **Nils Gustén**. Läckö Kammarorkester dirigeras av **Kim Phipps**.

La Gazzetta har premiär den 12 juli och spelas sedan tisdagar, onsdagar, fredagar och lördagar till och med den 3 augusti.

3 Malin Byström årets Jussi Björling-stipendiat

Hovsångerskan och sopranen **Malin Byström** har gjort en enastående karriär på opera- och konsertscener runt om i världen. Hon har gästspelat på Metropolitan Opera i New York, vid Royal Opera House Covent Garden i London, San Francisco-operan, Kungliga Operan och Drottningholms Slottsteater. Under 2024 sjunger hon bland annat Elsa i *Lohengrin* på Wiener Staatsoper och Minnie i *Flickan från Västern* vid Bayerische Staatsoper i München.

Byström är utbildad vid Musikhögskolan i Göteborg och Operahögskolan i Stockholm. Hon debuterade 2002 på Covent Garden i London som Amalia i Verdis *I masnadieri*. Hon hann med att sjunga på Bayerische Staatsoper i München, vid festspelen i Salzburg och festivalen i Aix-en-Provence innan hon 2007 gjorde sin svenska operadebut som Marguerite i Gounods *Faust* på Göteborgsoperan. Året därpå mottog hon Birgit Nilsson-stipendiet vid en ceremoni på Kungliga Operan. År 2018 utsågs hon till hovsångerska. Malin Byström fick Tidskriften OPERAs Operapris 2013 för sin rolltolkning av Amelia Grimaldi i Verdis *Simon Boccanegra* på Göteborgsoperan.

Jussi Björling-stipendiet om 125 000 kronor överlämnas vid en galakonsert till Jussi Björlings ära på Confidencen, Ulriksdals slottsteater, den 19 maj, där Malin Byström framträder tillsammans med flera sångare ur den svenska operaeliten.

Stiftelsen Jussi Björlings minnesfond förvaltas sedan 1970 av Stiftelsen Kungliga Teaterns Solister, som delar ut Jussi Björling-stipendiet till framstående sångare och musikprofiler. Sedan 2009 bidrar Anders Walls Stiftelse med stipendiesumman.

4 Sopranen Clarice Granado får Anders Walls Giresta-stipendium

Stipendiet, som är på 125 000 kronor, omfattar även en solokonsert i Giresta kyrka. **Clarice Granado** (f. 1997) tar till sommaren sin kandidatexamen vid SKH Opera (f.d. Operahögskolan) i Stockholm.

Under uppväxten spelade Granados piano, sjöng i kör, dansade och var dessutom konstsimmare på elitnivå. Hon gick i Adolf Fredriks musikklasser och på Lilla Akademiens musikgymnasium.

Clarice Granado kom in på operautbildningen vid SKH Opera 2021. Operadebuten ägde rum samma år i Vadstena-Akademiens uppsättning av barockoperan *Il colore fa la regina*. En önskeroll för stipendiaten är Gilda i *Rigoletto*.

Årets andra Giresta-stipendiat är saxofonisten **Theo Hillborg**, som i vintras var finalist i Solistpriset.

Anders Walls Stiftelse grundades 1981 och delar årligen ut stipendier till unga begåvningar inom områdena naturvetenskaplig forskning, ung företagsamhet, landsbygdsutveckling, internationella studier och musik. Sedan starten har stiftelsen delat ut drygt 80 miljoner kronor i stipendier och bidrag. Minst lika viktig som stipendiesumman är medlemskapet i nätverket Wallumni bestående av tidigare Anders Wall-stipendiater, i dag runt 470 personer. Medlemmarna träffas regelbundet och genomför bland annat internationella studieresor tillsammans.

5

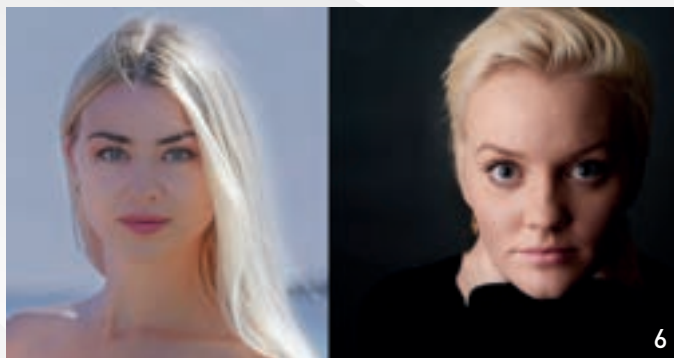
5 Sopranen Julia Lindgren får Anders Walls Confidencen-stipendium

Stipendiet är på 125 000 kronor. Stipendiaten tar till sommaren sin kandidatexamen vid operautbildningen vid Högskolan för scen och musik i Göteborg.

Som barn gick Julia Lindgren (f. 2000) i kulturskola med fiol- och pianospel, sång och teater på schemat och i högstadiet spelade hon gitarr och sjöng i ett rockband. När hon antogs till barnkören på Göteborgsoperan kom hon i kontakt med operans värld. Som fjortonåring var hon extrakorist och blomsterflicka i en uppsättning av *Figaros bröllop*.

Parallellt med studier på Hvitfeldtska Musikgymnasiet tog Lindgren lektioner för kapellmästaren Otto Kern och sångpedagogen Eva Malmgren, som hon fortfarande studerar för. Julia Lindgren ägnade sedan ett år åt privata språkstudier och sånglektioner och därefter ett år på Musikhögskolan i Västerås innan hon kom in på SKH Opera (f.d. Operahögskolan) i Stockholm. Hon gjorde sin praktik på Kungliga Operan som Pagen i *Salome*. Efter två år återvände hon till Göteborg och fortsatte studierna vid Högskolan för scen och musik. Hon gjorde *Fiordiligi* i en examensproduktion av *Così fan tutte*.

Bland drömrollerna finns Mimì i *La bohème* och Violetta i *La traviata*. Till hösten gör hon rollen som den unga Anna Akhmatova i kabaren *Speech of the silenced ones* i Roskilde med nyskriven musik av Hanne Tofte Jespersen. I ett nordiskt samarbete kommer hon att medverka i en nyskriven isländsk dockteateropera. Hon har också ett spännande projekt på gång med rymdforskaren Ivelin Georgiev och pianisten Octavian Leyva Dragomir.

6 Årets Joel Berglund-stipendiater är soprانerna Sandra Bendrik och Solveig Bergersen

De får 60 000 kronor vardera. Stipendiet delas ut och administreras av Stiftelsen Kungliga Teaterns Solister efter att en jury valt ut stipendiaterna bland ett 60-tal sångare.

Sandra Bendrik, som kommer från Kungälv, studerar för närvarande vid Stockholms konstnärliga högskolas opera-program efter att tidigare ha studerat Musical Theatre/Dance vid Urdang Academy i London. Hon medverkade i fjol i Kungliga Operans uppsättning av Richard Strauss *Salome*.

I påskas medverkade Bendrik i uruppförandet av B. Tommy Anderssons passionsoratorium *Passio*. Under våren gör hon en roll i SKH:s examensproduktion av Ermanno Wolf-Ferraris *Le donne curiose* på Wermland Opera i Karlstad. I höst börjar hon på WOYS Operastudio, som är knuten till Den Norske Opera i Oslo.

Solveig Bergersen, som kommer från norska Vestlandet, tog sin examen vid Stockholms konstnärliga högskola 2023 med rollen som Fen i Jules Massenets opera *Cendrillon* på Folkoperan. Dessförinnan hade hon studerat vid Norges Musikhögskola i Oslo, där hon tog kandidatexamen i klassisk gestaltning. År 2022 gjorde hon sin debut på Kungliga Operan som Papagena i *Trollflöjten*. Därefter följde Amor i Glucks *Orfeus* och *Eurydike* på turné.

Som Papagena har Solveig Bergersen nyligen även gjort en skivinspelning i franska Clermont-Ferrand med Orkester Nord under ledning av Martin Wåhlberg (skivan väntas komma ut under året). Närmast sjunger hon sopransolot i Carl Orffs *Carmina Burana* i Stavanger Konserthus.

Joel Berglund-stipendiet instiftades 1986 och dess ändamål är att bistå unga sångstudenter. **Joel Berglund** (1903–85), från Torsåker i Gästrikland, var basbaryton vid Kungliga Operan. Han gjorde stor internationell karriär, blev hovsångare och sedermera operachef (1949–56).

7

7 Jussi Björlingsällskapetets pris till tenoren Tobias Westman

Priset, som är på 30 000 kronor, delas ut vid Jussi Björlingdagarna i Voxnabruk i juli. **Tobias Westman** är född 1990 och uppvuxen i Nacka. Han började sina studier 2012 vid Stockholms konstnärliga högskola, SKH Opera, och han avlade examen tre år senare. Sommaren 2019 sjöng han Tamino i *Trollflöjten* vid Opera på Skäret. Tidigare den här säsongen medverkade han i **Maurice Ravels** *L'Enfant et les Sortilèges* (*Barnet och spökerierna*) på Palais Garnier i Paris. Han debuterade nyligen på Kungliga Operan vid nypremieren av **Mats Larsson Gothes** opera *Löftet*.

8 Ingen Jenny Lind-turné i år

Sedan 2020 har Folkets Hus och Parker tillsammans med Kungl. Musikaliska Akademien tillkännagett sitt Jenny Lindstipendium, inom ramen för akademiens nationella stipendieprov. Stipendiet, som har delats ut av Folkets Hus och Parker sedan 1965, har bestått av 40 000 kr och en stipendieturné i både Sverige och Nordamerika. Genom denna utmärkelse har Kungl. Musikaliska Akademien och Folkets Hus och Parker velat stötta unga sångare i deras karriärer. Av ekonomiska skäl lägger Folkets Hus och Parker nu ner turnéverksamheten kring stipendiet.

I år valdes ingen Jenny Lind-stipendiat inom kategorin sång under nationella stipendieproven eftersom samarbetet med Folkets Hus och Parker avslutats. Akademien vill nu medverka till att försöka möjliggöra en fortsatt Jenny Lind-turné, med start tidigast 2025.

Kungl. Musikaliska Akademien undersöker möjligheterna att tillsammans med nya samarbetsparter återuppta stipendieturnén för en Jenny Lind-stipendiat, både i Sverige och USA, säger Fredrik Wetterqvist, Kungl. Musikaliska Akademiens ständige sekreterare.

9 Händels Alcina på Confidencen i sommar

Under Confidencen Opera & Music Festival i sommar förvandlas Ulriksdals slottsteater/Confidencen till Alcinas förtrollade ö. En ö full av förförda och försmådda älskare, förstenade vilda djur och Alcinas innersta känslor. En ö där inget är som det verkar vara.

Uppsättningen regisseras av **Helena Röhr**. Hon svarar också för scenografin tillsammans med **Christer Nilsson**. Kostymdesigner är **Anna Kjellsdotter**. Rörelseinstruktör är **Joakim Stephenson**. Festivalens konstnärlige och musikaliske ledare, violinisten **Peter Spissky**, svarar för den musikaliska ledningen. **Helena Schuback** sjunger Alcina, **Kristina Hammarström** gör Ruggiero, **Jessica Elevant** Morgana och **Linnea Andreassen** Bradamante.

Händeloperan får premiär den 25 juli och sedan ges uppsättningen tio gånger fram till den 11 augusti.

10

10 Opera på Skäret spelar Norma i sommar

I år kommer solister från tio länder att kunna upplevas på Opera på Skärets scen. I titelrollen alternerar den ukrainska sopranen **Alina Tkachuck** med serbiskan **Sonja Šarić**. I Polliones tenorparti alternerar ukrainaren **Vitaly Kovalchuk** och thailändaren **Nutthaporn Thammathi**. Rollen som Adalgisa sjungs av den tyska mezzon **Anna Werle** och colombianskan **Andrea Niño**. Den finländske basen **Petri Lindroos** sjunger Oroveso. Det gör även amerikanen **Tyler Putnam**, som i fjol på samma scen sjöng både Sparafucile och Monterone i *Rigoletto*. Flavio gestaltas av den israeliske tenoren **Ido Beit Halachmi**. I Clotildes parti ses **Mathilda Bryngelsson**.

För regin svarar **Alexander Niclasson**. Den tyske dirigenten **Michael Balke** dirigerar Opera på Skärets orkester. För scenografin står **Sven Östberg**, som tillsammans med **Tina Akkaya** ansvarar för kostym. Schweiziskan **Stephanie Metzner** ansvarar för mask- och perukdesign och svenskan **Maria Ros** gör ljusdesignen.

Norma med två sångarlag gör var sin premiär den 27 och 28 juli. Totalt blir det tolv föreställningar t.o.m. den 25 augusti.

|| Sören Tranberg

Michael Weinius och Julia Sporsén. Foto: Lennart Sjöberg

GÖTEBORGS
OPERAN

TEXT: SÖREN TRANBERG

Göteborgsoperan inleder nästa säsong på Stora scenen med en ny premiär på Carmen i David McVicar's regi den 24 augusti. Totalt blir det 14 föreställningar t.o.m. den 12 oktober. Titelrollen görs av Katarina Giotas och som hennes vanvettigt förälskade Don José alternerar Joachim Bäckström och Adam Frandsen. Escamillo sjungs av Luthando Qave, medan Matilda Sterby gör rollen som Don José's ungdomskärlek, Micaëla. Teaterns förste gästdirigent Aivis Greters leder alla föreställningar förutom tre, som leds av Göteborgsoperans nya assisterande husdirigent, Martyna Szymczak.

Säsongens andra reprispremiär blir Puccinis *Tosca*, i Lorenzo Marianis regi. Carolina Sandgren sjunger Tosca, Tomas Lind Cavaradossi och John Lundgren Scarpia. Patrik Ringborg dirigerar de tre föreställningarna mellan den 26 september och 13 oktober.

Första operapremiär blir Verdis *Otello*, där Rafael R. Villalobos svarar för både regi och kostymdesign. Michael Weinius roll-debuterar som Otello. Desdemona sjungs av Julia Sporsén. Den danske barytonen Jens Søndergaard gestaltar operans onda genius Jago. Italienaren Vincenzo Milletari dirigerar. Vid två föreställningar av de tio sjungs Otello av Tomas Lind och Desdemona av Carolina Sandgren. Premiär den 23 november och sedan spelas verket fram till den 12 januari 2025.

Madame Butterfly får reprispremiär den 18 januari. Denna hyllade uppsättning i Yoshi Oidas regi hade premiär 2016. Ida Falk Winland gör sin första Cio-Cio-San. Adam Frandsen och Davide Giusti alternerar som Pinkerton och det gör även Luthando Qave och Åke Zetterström som Sharpless. Ann-Kristin Jones gestaltar Suzuki. Uppsättningen har två alternerande dirigenter, Tobias

Ringborg och Martyna Szymczak. *Madame Butterfly* ges 13 gånger t.o.m. den 24 maj.

Benjamin Britten's mästerverk *Peter Grimes* sätts upp av den brittiska regissören Netia Jones, som är känd för operauppsättningar med stämningsfulla videoproduktioner som signum. Joachim Bäckström gestaltar outsiders Peter Grimes. Matilda Sterby gör den inkännande skolläraren Ellen Orford. Åke Zetterström gestaltar den gamle skepparen Balstrode och Katarina Karnéus gör Auntie. *Peter Grimes* får premiär den 8 mars och spelas totalt sju gånger t.o.m. den 1 april.

Malin Byström. Foto: Peter Knutson

Sista premiären blir en double-bill, **Mozarts** *Teaterdirektören* och **Tjajkovskijs** *Jolanta*. I *Teaterdirektören* pågår kaotiska repetitioner inför *Jolanta*. Direktören försöker samla sångarna och orkestermusikerna och övertala dem att sjunga och spela Tjajkovskij i stället för Mozart. Den första delen regisseras av **Staffan Aspegren**, som också har översatt och skrivit en ny talad dialog, medan **Christian Råth** tar sig an *Jolanta* – hon som är innesluten i sig själv, blind för omvärlden. Den här produktionen hade premiär på Dallasoperan 2015, medan *Teaterdirektören* är en nyproduktion. I Mozarts enaktare framträder **Kerstin Avemo** som madame Herz och **Mia Karlsson** som mademoiselle Silberklang. *Jolanta* görs av **Julia Sporsén**, kung René av **Mats Almgren**, Robert av **Luthando Qave**, Vaudemont av **Adam Frandsen**. **Aivis Greters** dirigerar. Premiär den 4 maj och sedan blir det totalt sju föreställningar t.o.m. den 25 maj.

Musikalen *Charlie och chokladfabriken*, baserad på Roald Dahls *Kalle och chokladfabriken*, får Sverigepremiär den 21 september. **Ola Salo** gör rollen som den ikoniske godisuppfinnaren Willy Wonka. Fram till den 12 april 2025 spelas musikalen 76 gånger.

Göteborgsoperans orkester bjuder på tre orkesterkonserter under säsongen. Romansserien Grandi voci på Stora scenen innehåller fyra konserter. Den 8 september framträder **Malin Byström** och pianisten **Magnus Svensson**. De följs av **Luthando Qave** och pianisten **Michael Sikich** den 17 november. Den 21 februari ger duon **Julia Sporsén** och **Henning Ruhe** sin romanskoncert. Serien avslutas med **Kerstin Avemos** konsert den 18 mars. 🎭

www.opera.se

TEXT: SÖREN TRANBERG

Första operauppsättningen nästa säsong på Malmö Opera blir Giuseppe Verdis sjunde opera, Giovanna d'Arco, som äntligen får Sverigepremiär. Urpremiären ägde rum 1845 på Teatro alla Scala i Milano. Giovanna d'Arco, med libretto Temistocle Solera, berättar den osannolika historien om hur en tonårig bondflicka blev en legend redan under sin livstid. Giovanna d'Arco, mer känd under sitt franska namn Jeanne d'Arc, blev en symbol för de franska styrkorna som stred i hundraårskriget mot England. Innan hon tillfångatogs och brändes som häxa hade hon lett Frankrike till seger.

I Malmö sjunger den polska sopranen **Ania Jeruc** Giovanna. Som hennes far, Giacomo, framträder **Fredrik Zetterström**, medan kungen, Carlo VII, görs av den unge norske tenoren **Bror Magnus Tødenes**.

Regisserar gör österrikaren **Philipp M. Krenn**, som kommer att svara för en modern, annorlunda och slående visuell uppsättning av Verdis opera. Den framgångsrika italienskan **Daniela Musca** dirigerar. Nyligen dirigerade hon *Tosca* i Karlstad.

Verdioperan har premiär den 12 oktober och spelas totalt tio gånger till och med den 24 november.

Den danska regissören **Katrine Wiedemanns** originella iscensättning av **Mozarts** *Così fan tutte* blir höstens andra operapremiär i Malmö. I hennes version arbetar Don Alfonso på Ikea. Efter många år i jobbet är han trött på alla ungdomar som går omkring med blågula kassar och lyckliga leenden, hand i hand med sina framtida ex. Drömmen som visas i möbelvaruhusets utställningsrum förvandlas till frustration när de kommer hem. Det är lite som kärleken.

Manualen är otydlig, man hittar inte insexnyckeln och det fattas två skruvar.

Tillsammans med kollegan Despina slår Don Alfonso vad med två unga män, Ferrando och Guglielmo, om att deras flickvänner, Dorabella och Fiordiligi, lätt skulle låta sig förföras av andra. Männerna antar vadet – deras flickvänner skulle självklart aldrig vara otrogna!

Regissören Katrine Wiedemann är framgångsrik inom film- och teaterregi med en mängd priser och produktioner på meritlistan. Uppsättningen har tidigare spelats på Den Norske Opera i Oslo. Dirigent är **Magnus Fryklund**, som senast dirigerade *Figaros bröllop* på Malmö Opera.

I rollerna: **Matilda Sterby** (Fiordiligi), **Annie Fredriksson** (Dorabella), **David Risberg** (Guglielmo), **Caspar Singh** (Ferrando), **Elinor Fryklund** (Despina) och **Daniel Giulianini** (Don Alfonso).

Ania Jeruc. Foto: Christoffer Lomfors.

Premiär den 30 november 2024. Sedan spelas uppsättningen 13 gånger t.o.m. den 26 januari 2025.

Eirik Stubø sätter upp Richard Strauss *Salome*. Det blir hans andra operauppsättning i Sverige efter succén med *Norma* på Folkoperan 2022. Cornelia Beskow kommer att gestalta Salome.

Beskow sjöng Senta i *Den flygande holländaren* på Malmö Opera 2019. Sedan dess har hon gjort Elsa i *Lohengrin* på Wiener Staatsoper, Katarina Ismajlova i *Lady Macbeth från Mtsensk* i Wiesbaden, titelrollen i *Jenöfa* på Den Norske Opera i Oslo – en roll som hon gör i Rom under våren – och nyligen var hon aktuell som Ariadne i *Ariadne på Naxos* på Nationalteatern i Prag.

I andra ledande roller i *Salome* återfinns: Lars Cleveman (Herodes), Karin Lovelius (Herodias), Kostas Smoriginas (Jochanaan), Conny Thimander (Narraboth) och Mathilda Bryngelsson (Herodias page).

Magdalena Åberg svarar för scenografi, kostym- och maskdesign, ljusdesigner är Ellen Ruge. Dirigent Patrik Ringborg.

Salome får premiär den 8 februari 2025 och ges åtta gånger till den 30 mars. Malmö Opera har en gång tidigare satt upp *Salome* och det var 2008.

Följ med till 60-talets New York där kreativiteten och dekadensen sprudlar. Här finns det senaste inom mode, konst, teater, musik, litteratur, poesi och film. Nya konstformer växer fram, allt är möjligt och friheten är total. Så marknadsför Malmö Opera sin kommande nyuppsättning av Giacomo Puccinis *La bohème*.

Sex unga bohemer bor i ett kollektiv i en gammal industrilokal som de använder som studio. Det blir strömavbrott och ensamvargen Mimi, som är textilkonstnär, kommer ner från övervåningen och så inleds en från början dödsdömd kärleksaffär mellan henne och Rodolfo. Det är ingången till regissören Rodula Gaitanous och scenografen, kostym- och ljusdesignern Cordelia Chisholms koncept.

Rodolfo sjungs av den koreanske tenoren Sehoon Moon, som tidigare i Malmö har sjungit Alfredo i *La traviata* och Romeo i *Romeo och Julia*. Mimi, Yana Klein, Malmödebuterar. Hon har tidigare sjungit på Kungliga Operan och Det Kongelige i Köpenhamn. I övriga roller: Richard Hamrin (Marcello), Kseniia Proshina (Musetta), Kihwan Sim (Colline), Jonah Spungin (Schaunard), Nils Gustén (Benoît) och Bengt Krantz (Alcindoro). Patrik Ringborg och Sebastian Beckedorf delar på dirigentuppgiften.

La bohème spelas på Malmö Operas stora scen sexton gånger mellan den 15 mars och 1 juni 2025.

Mediet är en rysaropera av den italiensk-amerikanske tonsättaren Gian Carlo Menotti. Han fick idén till operan när han besökte en seans i Österrike 1936 och fascinerades av deltagarnas starka tro. De var med om att de fick kontakt med sina döda anförvanter. Händelsen lade grunden till den dramatiska och spännande handlingen i *Mediet*, där Menotti också svarar för librettot.

Cornelia Beskow. Foto: Caroline Franzén.

Allt utspelar sig i ett vackert men bedagat hem i 1940-talets New York. Här anordnar den alkoholiserade madame Flora, kallad Baba, seanser för föräldrar som förlorat sina barn. Men allt är fejk. Madame Flora görs av Francine Vis, dottern Monica av Viktoria Karlsson och den stumme sonen Toby gestaltar Per Leyonmarck. Paret Gobineau görs av Klara Ek och Ola Heinpalu, och Josefine Andersson spelar Mrs Nolan.

Ylva Kihlberg regisserar. För scenografi, kostym- och maskdesign svarar Rikke Juellund. Kapellmästare är Elisabeth Broström.

Mediet får premiär den 1 mars och spelas såväl på Verkstan som på turné till och med den 24 maj. ■

www.malmoopera.se

Così fan tutte. Foto: Erik Berg.

TEXT: SÖREN TRANBERG

Kungliga Operan presenterar bara sitt höstprogram, som innehåller fyra nypremiärer och en operapremiär. Först ut är Johanna Garpes Carmen-uppsättning från 2019, som får nypremiär den 7 september. Miriam Treichl gestaltar Carmen, Daniel Johansson och Joachim Bäckström alternerar som Don José, medan Jens Persson Hertzman och Kristian Flor alternerar som Escamillo. Den lettiska sopranen Vera Talerko sjunger Micaëla. Talerko vann första pris och publikens pris vid Stenhammartävlingen i Norrköping 2022. Kanadensaren Yves Abel dirigerar.

Knut Hendriksens *Tosca*-uppsättning från 2004 spelas åter från och med den 21 september. **Christina Nilsson** och **Malin Byström** alternerar som Floria Tosca. Den sydkoreanske tenoren **David Junghoon Kim** gör Toscas älskare Cavaradossi, **Karl-Magnus Fredriksson** gestaltar Scarpia. **Daniele Callegari** och **Pietro Rizzo** alternerar på dirigentpulten.

Annilese Miskimmons uppsättning av *Jenöfa* från 2017 får nypremiär den 28 september. **Cornelia Beskow** sjunger Jenöfa och **Nina Stemme** Kostelnička. Halvbröderna Laca och Števa görs av **Jesper Taube** och **Kjetil Støa**. **John Fiore** dirigerar Hovkapellet.

Höstens enda operapremiär blir **Alban Bergs** *Wozzeck* med **Peter Mattei** i titelrollen. **Malin Byström** gestaltar Marie. **Niklas Rygert Björling** gör Kaptenen, **John Erik Eleby** Doktorn och **Klas Hedlund** Tamburmajoren. Fransmannen **Richard Brunel** regisserar, medan schweizaren **Étienne Pluss** svarar för scenografin. **Alan Gilbert**

och **John Fiore** delar på dirigentuppgiften. *Wozzeck* får premiär den 16 november.

Den 13 december har **Michael Cavanghs** iscensättning av **Stephen Sondheim**-musikalen *Sweeney Todd* nypremiär. **Ola Eliasson** gör Sweeney Todd, **Jens Persson Hertzman** (Anthony Hope), **Johanna Rudström** (Tiggerskan), **Karolina Blixt** (Mrs Lovett) och **Jeremy Carpenter** är domaren Turpin. **David Björkman** dirigerar. :||
www.operan.se

Cornelia Beskow och Nina Stemme i Jenöfa. Foto: Henrik Halvarsson.

Peter Mattei som Wozzeck. Foto: Morgan Norman.

ÖSTERSJÖ- FESTIVALLEN

23 — 31
AUGUSTI
2024

Biljetter till årets Östersjöfestival är släppta!

FREDAG 23 AUGUSTI

16.00 Berwaldhallens foajé
Konsertintroduktion med Gerard McBurney,
kompositör och expert på rysk musik.

17.00 Berwaldhallen

MUSORGSKIJS CHOVANSJTJINA

Chovansjtjina – opera i Berwaldhallen! Intensivt
och storslaget när Musorgskij skildrar maktkamp,
kärlek och religion i det sena 1600-talets Ryssland.
Med Finska radions symfoniorkester under ledning
av Esa-Pekka Salonen.

Biljettpris: 400–950 kr

LÖRDAG 24 AUGUSTI

18.00 Berwaldhallens foajé

**I skuggan av kriget: ett samtal om demokratis
framtid i Östersjöregionen** med Esa-Pekka Salonen,
Anna-Lena Laurén, Madeleine Sjöstedt och Natalya
Pasichnyk. Moderator: Fredrik Wadström. I samarbete
med Svenska Institutet

19.00 Berwaldhallen

BLICKEN MOT UKRAINA

Konsert med hjärtat i Ukraina när musiker ur
Sveriges Radios Symfoniorkester möter ukrainska
musikerkollegor under ledning av ukrainsk-brittiske
dirigenten Maxim Rysanov.

Biljettpris: 350–600 kr

SÖNDAG 25 AUGUSTI

11.00–15.00

Östersjöfestivalens traditionsenliga familjedag för alla åldrar med öppet hus i Berwaldhallen!

Prova på att spela instrument, träffa radioapan,
pyssla och gå på tipsrunda!

11.30 & 13.00

DRÖMMAR – FAMILJEFÖRESTÄLLNING

Intima familjeföreställningar där sagoläsning vävs
ihop med nyskriven kammarmusik av Per Egland.
Med Barnradion och musiker ur Sveriges Radios
Symfoniorkester.

Biljettpris: 70 kr barn, 140 kr vuxen

MÅNDAG 26 AUGUSTI

18.00 Berwaldhallens foajé

Visioner och visionärer i konstmusiken.

Samtal mellan Johan Korszell och Magnus Lindman.

19.00 Berwaldhallen

WANG & SALONEN

Den färgstarka superpianisten Yuja Wang och
Esa-Pekka Salonen sammanstrålar med en uppvis-
ning i virtuos glädje. På programmet bland annat
Prokofievs första pianokonsert och Sibelius
Lemminkäinenlegender.

Biljettpris: 350–750 kr

TISDAG 27 AUGUSTI

Samtal, kammarkonsert och festivalbastu på
Finlandsinstitutet. Läs mer på balticseafestival.com

ONSDAG 28 AUGUSTI

18.00 Berwaldhallens foajé

Antropocenlaboratoriet presenterar forskning om
hoppet och hur man, med avstamp i verkligheten,
behåller hoppet och hittar kraft till förändring.

19.00 Berwaldhallen

BALTIC SEA FESTIVAL SCIENCE LAB

Hur låter forskning om elektriska bakterier?
Eller hållbar konsumtion? För andra året i rad skapar
unga forskare och kompositörer verk som kombinerar
Östersjörelaterad forskning som kretsar kring nya
visioner och innovationer med specialkomponerad
musik. Verken framförs tillsammans med musiker
ur Sveriges Radios Symfoniorkester.

Biljettpris: 275 kr

TORSDAG 29 AUGUSTI

18.00 Berwaldhallens foajé

Drömmar, engagemang och hopp – treenighet för framtiden.

Södertörns högskola bjuder in till ett samtal om
aktivism, engagemang och hopp.

19.00 Berwaldhallen

TALLINNS KAMMARORKESTER TOLKAR PÄRT & SAARIAHO

Minnen, vemod och eftertänksamhet när Tallinns
kammarrorkester under ledning av Tõnu Kaljuste
spelar verk av bland annat Kaija Saariaho och
Arvo Pärt.

Biljettpris: 350 kr

FREDAG 30 AUGUSTI

19.00 Tråhallen, Tekniska Museet

RADIOKÖREN: EN NATT AV DRÖMMAR

Drömlandskap med Radiokören under ledning av
Kaspars Putniņš. Kөрverk a cappella samt för kör
och elektronik. Kaija Saariaho, Arnold Schönberg
med flera.

Biljettpris: 275 kr

LÖRDAG 31 AUGUSTI

15.00–17.00 Tekniska museet

Performance med Andrew Merrie från Stockholm
Resilience Center om forskningsprojektet Radical
Ocean Futures som låter science fiction inspirera till
klimatlösningar. Bilder från Simon Stålenhag och
ljudkonst av Brenda el Reyes.

Workshop med Andrew Merrie från Stockholm
Resilience Center: deltagare får testa metoden
sci-fi prototyping för att skapa visionära lösningar
för Östersjön.

Biljetter via Tekniska museet. Släpps våren 2024.

18.00 Berwaldhallens foajé

Drömmar om klimatet – ett samtal med forskarna
Elina Eriksson och Adam Wickberg, organiserat av
Climate Action Center. Moderator: Karin Larsdotter.

19.00 Berwaldhallen

GARDOLIŃSKA & MONTERO

Ett uruppförande av festivalens beställningsverk
Symfoni nr 4 av Mats Larsson Gothe, pianokonserten
Latin Concerto av och med Gabriela Montero och
Beethovens *Symfoni nr 7*. Marta Gardolińska leder
Sveriges Radios Symfoniorkester i denna konsert.

Biljettpris: 350–600 kr

21.30 Berwaldhallen

BONUSKONSERT! LATE NIGHT CONCERT MED GABRIELA MONTERO

Europeiskt uruppförande av Gabriela Monteros
pianokvintett *Canaima*.

Ingår i biljettpriset till konserten kl 19.00

Studenterna från Konstfacks kandidatprogram Keramik
och glas, Smycke och corpus: Ådellab och Textil
kommer att ställa ut i Berwaldhallens lokaler och visa
verk som relaterar till drömmar och visioner.

Se hela programmet och köp biljetter på balticseafestival.com

BERWALDHALLEN
sverigesradio

ÖSTERSJÖ-
FESTIVALEN

MUSORGSKIJS CHOVANSJTJINA

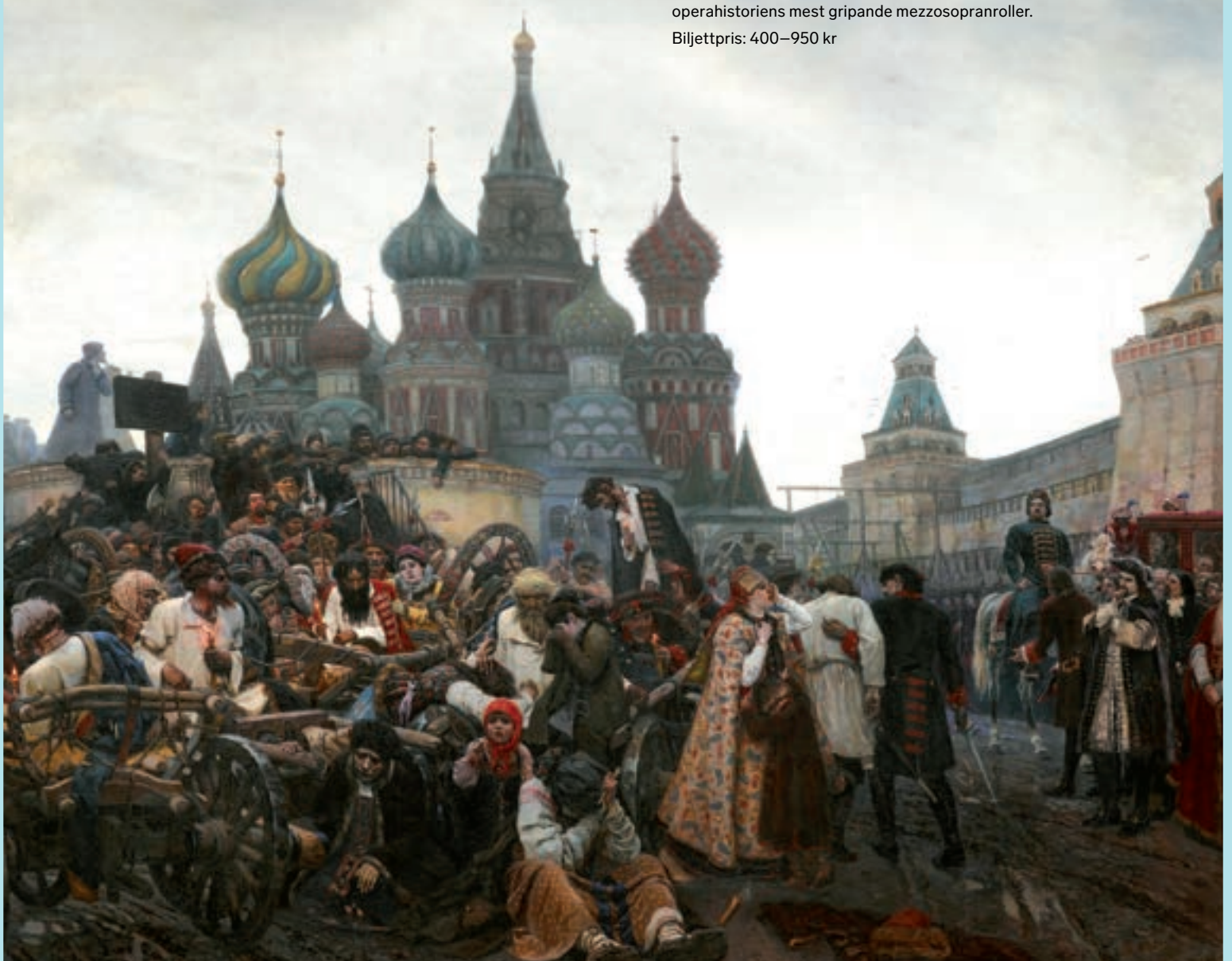
FINSKA RADIONS SYMFONIORKESTER
LETTISKA RADIONS KÖR
TAPIOLA KAMMARKÖR
ESA-PEKKA SALONEN

FREDAG 23 AUGUSTI

17.00 Berwaldhallen

Chovansjtjina – opera i Berwaldhallen! Intensivt och storslaget när Musorgskij skildrar maktkamp, kärlek och religion i det sena 1600-talets Ryssland. Vi bjuds på storslagna operakörer och starka personporträtt, däribland den unga änkan Marfa, en av operahistoriens mest gripande mezzosopranroller.

Biljettpris: 400–950 kr

1. Karah Son i *Madame Butterfly*. Foto: Miklos Szabo.
 2. Ann Petersen och James McCorkle i *Ariadne på Naxos*. Foto: Miklos Szabo.
 3. Christopher Purves i *Saul*. Foto: Miklos Szabo.
 4. Na'ama Goldman som Charlotte i *Werther*. Foto: Anders Bach.

Köpenhamnsrapport

DET KONGELIGE TEATER, KÖPENHAMN • RECENSENT: LENNART BROMANDER

I slutet av mars 2020 stod **Katie Mitchells** uppsättning av **Richard Strauss** *Ariadne på Naxos* färdig för premiär på Köpenhamnsoperan. Vi vet vad som hände, och först nu jämnt fyra år senare blev det möjligt att genomföra premiären instoppad mellan två premiärer av **Puccinis** *Madame Butterfly* och **Händels** *Saul* plus ett gästspel av Den Jyske Operas uppsättning av **Massenets** *Werther*. Bråda tider för köpenhamnska operaälskare alltså, med fyra premiärer på tre veckor att ta till sig.

Katie Mitchells *Ariadne* härstammar från Aix, och regissörens assistent **Robin Tebbutt**, som står för återupplivandet i Köpenhamn, påpekar att detta är en "könsobservant", feministisk vinkling av historien, vilket yttrar sig i att den dryga hovmästaren hos Wiens rikaste man som spelas av en kvinna och i att den rike mannen blir ett rikt par, som dessutom deltar som bitvis aktiva åskådare till föreställningen.

Kompositören, som ju är en "byxroll", får fortsatt ha byxor men verkligen föreställa en kvinna. Detta ger i mina ögon eller öron inga märkbart feministiska poänger åt historien. Däremot kan man höja på ögonbrynen åt att Ariadne är höggravid där på sin öde ö och till och med föder barnet samtidigt som Bacchus dyker upp, varvid en najad utbrister "Ein Wunder! Ein Knabe". Ett roligt "syftningsfel", men Bacchus roll blir något fördunklad. Varför tror Ariadne att han är ett dödsbud, när han likt en stork tycks komma med ett barn?

Chloe Lamfords scenografi är nutida, commedia dell'arte-anknytningen är uttraderad och Mitchell har påtagligt velat göra **Hugo von Hofmannsthals** utpräglade konstprodukt mer naturalistisk, vardaglig, trivial. Och vad hon då tappar är naturligtvis poesin. I den förra *Ariadne*-uppsättningen i Köpenhamn, som hade premiär så sent som 2009, lyfte däremot Robert Carsen på ett rent underbart vis fram poesin både hos Hofmannsthal och Strauss, och det hade varit roligare att se en repris av den.

Det är dock samma Ariadne då som nu, och **Ann Petersen** kan fortfarande forma många takter med glans. Fast lite ojämnare är rösten, och dödsdrömmen i "Es gibt ein Reich" glider förbi bara litet "en passant". Det spanska stjärnskottet **Serena Sáenz** presenterar sig i Zerbinettas roll och gör det med besked. Hennes höjdtoner har en fantastisk ping, och det fullkomligt lyser om hennes röst och uppenbarelse (även bokstavligen av en mängd små lampor i klänningen).

Scen ur Ariadne på Naxos. Foto: Miklos Szabo.

Kompositören skulle ha gestaltats av Elisabeth Jansson, men på grund av sjukdom fick den unga **Sophie Haagen** göra ett inlägg. Och som hon gjorde det! Med sin fylligt sköna mezzo utstrålade hon ungdomlig charm och entusiasm. Den amerikanske tenoren **Jamez McCorkle** kunde sedan han överlevt sina inledande Circe-rop få loss sin stämma och leverera ett fint stöd till Ann Petersens Ariadne i slutduetten.

Den litauiska dirigenten **Giedre Šlekyté** har de senaste åren haft framgångar vid flera stora operahus, och framför allt lyckas hon här fint bygga upp slutet, där Strauss på ett så häpnadsväckande sätt får trettiosex musiker att låta som hundra. :||

STRAUSS: ARIADNE PÅ NAXOS

Premiär den 13 mars, besökt föreställning 24 mars 2024.

Dirigent: Giedre Šlekyté

Iscensättning: Katie Mitchell

Regi: Robin Tebbutt

Scenografi: Chloe Lamford

Kostymdesigner: Sarah Blenkinsop

Ljusdesign: James Farncombe och Pierre Lafanechere

Solister: Ann Petersen, Jamez McCorkle, Serena Sáenz,

Sophie Haagen, Andreas Landin, Jacob Skov Andersen,

Simon Duus, Gert Henning-Jensen, Marlene Metzger,

Frida Lund-Larsen, Fanny Soyer, m.fl.

www.kglteater.dk

Naul

Clara Cecilie Thomsen och Christopher Purves. Foto: Miklos Szabo

HÄNDEL: SAUL

Premiär 20 mars 2024.

Dirigent: Lars Ulrik Mortensen

Iscensättning: Barrie Kosky

Regi: Donna Stirrup

Scenografi och kostymdesigner: Katrin Lea Tag

Ursprungskoreografi: Otto Pichler

Koreografi: Merry Holden

Ljusdesign: Joachim Klein och Dave Manion

Kormästare: Steven Moore

Solister: Clara Cecilie Thomsen, Mirjam Mesak,

Christopher Purves, Morten Grove Frandsen,

Benjamin Hulett, Thomas Cilluffo, Michael Kristensen, m.fl.

www.kglteater.dk

Christopher Purves och Thomas Cilluffo. Foto: Miklos Szabo.

Flera av **Händels** oratorier är så pass dramatiskt tänkta att de kan framföras på en operascen. Och mest operamässigt av hans oratorier är *Saul*. Genren oratorium kräver dock att kören har en helt annan roll än i den form av italiensk opera Händel var en mästare på. Många och långa körinsatser skapar lätt longörer, vilket är en oemotståndlig utmaning för en regissör som **Barrie Kosky**. Detta är minst sagt påtagligt i den uppsättning av *Saul* från Glyndebourne 2015 som nu fått nytt liv på Köpenhamnsoperans stora scen.

Barockopera brukar annars i Köpenhamn spelas på den mindre scenen vid Kongens Nytorv, men det krävs större svängrum än den scenen kan erbjuda när Kosky sätter fart på kören. Här har den sannerligen fått jobba under repetitionerna! Scenografen **Katrin Lea Tag**, som också står för kostymerna, har klätt upp kören som ett bättre barockpatrisk från därhuset Bedlam, så som vi känner det från *Rucklarens väg*. Och det ageras yvigt, genomkoreograferat och

med ett rörelse- och reaktionsmönster hämtat direkt ur musiken, vilket gör att yvigheten hela tiden känns märkligt naturligt. Dessutom drivs kören på av sex ekvilibristiska (och roliga) dansare.

Mot denna fond av extremexpressiva körsångare gestaltas det sedvanliga bibliska familjedramat kring kung Sauls vansinne och avund mot den modiga jättedödaren David. **Christopher Purves**, som är kvar från Glyndebourne, är magnifik och skrämmande som Saul. Han kastar sig utan skyddsnet ut i kungens stigande galenskap, samtidigt som hans barytonstämma klingar med en djup sammetsmjuk fyllighet. I skarp kontrast mot detta dynamiska kraftpaket står **Morten Grove Frandsens** milda och i de flesta lägen avspänt vackra countertenor som David.

Sauls döttrar gestaltas av estniskan **Mirjam Mesak** som Mikal och den unga **Clara Cecilie Thomsen** som Merab. Thomsen gjorde en

stark rolldebut som guvernanten i *The Turn of the Screw* i höstas. Återigen sjunger hon strålande fint med fyllig, färgrik lyrisk sopran och med en attraktiv personlig timbre. Mirjam Mesak har däremot en ganska tunn sopran men är en pigg uppenbarelse, som dansar loss av hjärtats lust när hon får sin David. **Benjamin Hulett** med sin mycket behagliga engelska tenor är också med från förra gången, dock i en annan roll än han gjorde då. Här är han Sauls son Jonathan medan han i Glyndebourne stod för den sammansmältning av oratoriets fyra småroller som Kosky med dramaturgisk ackuratess skapat om till en kommenterande hovnarr – det är ett av flera skäl att associera till Shakespeares *Kung Lear*. Denna nya roll görs med stort utspel av den amerikanske karaktärstenoren **Thomas Cilluffo**.

Jag ser *Saul* bara fyra dagar efter Rameaus *Platée* i Göteborg, då jag gladdes åt hur skickligt och välljudande Göteborgsoperans orkester klarade av att spela barockmusik på moderna instrument.

Men det blir ändå något annat när sådana mästarmusikanter på tidstroga instrument som Concerto Copenhagen under sin ledare **Lars Ulrik Mortensen** visar hur många fler färger, större dynamisk variation och levande fraserande som står till buds för dem som behärskar tidstroget musicerande. :||

Madame Butterfly

Scen ur Madame Butterfly. Foto: Miklos Szabo.

I den nederländske regissören **Floris Vissers** version av *Madame Butterfly*, en uppsättning som Köpenhamnsoperan delar med operan i Graz, är Cio-Cio-Sans och Pinkertons lille son ett slags stumt deltagande huvudperson. I föreställningens nu har det gått tjugo år, och han återvänder med sin far och styvmor till Japan. Spelplatsen är ett museum, där den unge mannen söker efter sina rötter. Han återskapar i minnet och/eller fantasin den där förfärliga tiden då hans mor drevs till självmord.

Det är absolut en rimlig idé att lyfta fram det lilla barnet. Många som sett *Madame Butterfly* genom åren har undrat hur fadern och styvmodern när sonen blivit äldre skulle svara på hans frågor om sitt ursprung. Säkert med lögn. Nu ger detta barnperspektiv ändå inte så mycket till själva dramat på scenen. Det blir till och med litet tjatigt med denne stumme unge man som upprört cirklar runt i periferin. Just när ridån faller på slutet griper han ett seppukusvärd i en museimonter och riktar det mot fadern, och det är i alla fall en stark slutrelief.

I den föreställning jag såg skulle Gisela Stille ha rolldebuterat som Cio-Cio-San, men hon blev sjuk och den med henne alternerande koreanska sopranen **Karah Son** hoppade in. En späd Butterfly men med potent sopran, vackert rundad men intensivt uttrycksfull. ”Un bel di vedremo” byggde hon upp till en storartad höjdpunkt.

Nya zeeländske **Thomas Atkins**, som gjorde Rodolfo i *La bohème* i Göteborg häromåret, var en passabel men litet blek Pinkerton medan koreanskan **Hyona Kim** var en påfallande bra Suzuki; hennes mezzos blandade sig sällsynt vackert med Karah Sons sopran i blomsterduetten. **Jens Søndergaard** hade på sin lott Sharpless, ett av operarepertoarens otacksammaste barytonpartier.

Kvällens huvudperson vid sidan av Karah Son var **Paolo Carignani** som lyfte Det Kongelige Kapel till ett Puccinispel av högsta klass. Den dramatiska pulsen, dynamiken, färgläggningen, allt sitter naturligt under Carignanis händer. Sammantaget skapar han maximal expressivitet utan den minsta överdrivna accent. Så här bra hör man sällan Puccinis partitur realiseras. ❏

PUCCINI: MADAME BUTTERFLY

Premiär den 25 februari, besökt föreställning 27 februari 2024.

Dirigent: Paolo Carignani

Iscensättning: Floris Visser

Regiansvarig: Lars Marcel Braun

Scenografi: Gideon Davey

Kostymdesigner: Jon Morrell

Koreografi: Pim Veulings

Ljusdesign: Malcolm Rippeth

Videodesign: Philip Fleischer

Kormästare: Steven Moore

Solister: Karah Son, Thomas Atkins, Hyona Kim,

Jens Søndergaard, m.fl.

www.kglteater.dk

Madame Butterfly spelas t.o.m. 30 april 2024.

Werther

Den Jyske Opera i Århus är också dansk nationalopera, vilket betyder att man varje höst och varje vår reser runt i en lång rad städer i Danmark med en "reseopera". Och då inte alls alltid något av de vanligaste verken i repertoaren (i Sverige hade man väl spelat *Don Giovanni* för jämnan) I höstas valde man J.P.E. Hartmanns H.C. Andersen-opera *Ravnen* och nu i vår Jules Massenets *Werther*.

I *Werther* spelar en barnkör en inte helt oväsentlig roll, men en sådan är naturligtvis omöjlig att ha med sig när operan ska framföras i många olika städer. Regissören **Philipp Kochheim** har därför valt en version av *Werther* där inte bara barnkören utan också de fem birollerna är strukna. Inget rart "Noël!, Noël!" för barnkör som kontrast till protagonisternas frustrerade passioner alltså, inget "Vivat Bacchus" och även Charlottes far saknas; operan reduceras till ett rent kammar-

spel mellan de fyra huvudpersonerna. Det går alldeles utmärkt, även om den i denna version helt bortopererade inledningsscenen kan ge viss relief åt kärleksdramatiken. Slutet förändras när – som ersättning för en rar barnkör i bakgrunden – Sophie förtvivlat får skrika ut "Noël!" över Werthers lik.

Senast *Werther* gavs i Köpenhamn, 2002, hade regissören Guy Joosten skapat en stark och rätt otäck bild av det patriarkala förtryck som pressar Charlotte. Något liknande hade inte varit möjligt i Kochheims kammarversion. Men dramatiken blir ändå tät och koncentrerad. Werthers narcissism framhävs men inte för mycket, och nog är Charlotte det verkliga offret trots att det är Werther som dör.

Dramat utspelar sig i en modern miljö, scenbilden i isgrå färgskala föreställer ett vardagsrum med platt-tv och dator. Innan föreställningen börjar ser vi Sophie leka influencer framför en videokamera. **Angelos Samartzis** är en Werther med kraftfull men något grovkornig tenor. Han får loss stämman först i andra akten men någon lyrisk lyster lyckas han inte åstadkomma. Starkare då **Marie Seidler** som Charlotte med vacker mezzo och ett balanserat dramatiskt utspel. **Anton Erikssons** Albert saknar svärtan i rösten för att riktigt övertyga som någon farligare kontrast till Werther. I alla avseenden helt rätt är **Eva Zalenga** som Sophie med livfullt utspel och gnistrande lyrisk sopran.

Dirigenten **Christopher Lichtenstein** har haft att arbeta med fyra symfoniorkestrar. Efter symfoniorkestrarna i Århus, Ålborg och

Sønderjylland hade vid den föreställning jag såg på Gamle Scene vid Kongens Nytorv turen kommit till Copenhagen Phil i Köpenhamn. Litet fyrkantigt och inte så plastiskt lät det, men den dramatiska spänningen hölls konstant vid liv. 🎭

MASNET: WERTHER

Premiär i Århus 1 februari, besökt föreställning 4 mars 2024.

Dirigent: Christopher Lichtenstein

Regi: Philipp Kochheim

Scenografi och kostymdesign: Barbara Bloch

Ljusdesign: Anders Poll

Solister: Angelos Samartzis, Marie Seidler, Eva Zalenga, Anton Eriksson.

www.jyske-opera.dk

Foto: Anders Bach

Foto: Emelie Kroon

METROPOLITAN NÄSTA FÖR

Christina Nilsson

TEXT: ÅSA LARSSON

Nästa säsong debuterar sopranen Christina Nilsson på Metropolitan i New York. Hon sjunger titelrollen i Aida, som ligger henne varmt om hjärtat efter att hon 2018 debuterade i just den rollen på Kungliga Operan i Stockholm. Då fick hon sitt stora genombrott, och sedan dess har den etiopiska prinsessan följt med henne i karriären.

Ariadne på Naxos, Oper Frankfurt 2018. Foto: Barbara Aumüller.

– Jag har gjort *Aida* i två omgångar på Stockholmsoperan – dels vid min debut, dels när jag kom jag tillbaka 2022. Jag har dessutom varit två gånger i Berlin, på Royal Opera House Covent Garden i London samt i Dresden. Och i Dublin gjorde jag ett inlägg, berättar Christina Nilsson som behöver tänka efter en stund för att få med alla gånger som hon har sjungit *Aida*.

Premiären på Metropolitan äger rum i mars 2025, men innan dess hinner hon med ytterligare en uppsättning av *Aida* – då på Státní opera i Prag.

Vad betyder Aida för dig?

– Jag känner väldigt starkt för henne. Det blir något visst när det är en debutroll, och det är en roll som jag älskar att sjunga och gestalta. Ju fler gånger jag får göra något, desto djupare sjunker den in.

Första gången Christina Nilsson och jag talades vid var 2015 i samband med att hon gick tredje året på Operahögskolan i Stockholm och precis hade utsetts till Birgit Nilsson-stipendiat. Då uttryckte hon en förhoppning om att någon gång i framtiden få arbeta vid bland annat Metropolitan.

Är detta alltså en dröm som går i uppfyllelse?

– I dag kan jag skratta lite åt vad jag sa för nästan tio år sedan. Drömmarna, eller snarare målen, ser lite annorlunda ut nu och de ändras hela tiden. Men jag var målinriktad redan då – och ganska envis, säger hon och funderar över om hon uppfattades som lite kaxig.

Men Christina Nilsson är långt ifrån självgod utan ger ett ödmjukt intryck. Hon har nära till skratt, skämtar gärna lite om sig själv och känns som en jordnära person med en stor passion för sitt yrke. Samtidigt går det att skönja ett visst mått av självsäkerhet, efter tio år som frilansande operasångare på scener runt om i världen.

– Med risk för att det låter som en kliché, så tycker jag nu när jag tittar tillbaka på det som jag sa för tio år sedan att det blir oerhört tydligt att det är själva resan som är målet. Alla människor som jag har lärt känna, platser jag har sett, och allt jag har fått göra har format mig. Det är verkligen fantastiskt, säger hon entusiastiskt.

Hon förklarar att eftersom Metropolitan inte är slutmålet – hon ämnar fortsätta sin musikaliska resa lång tid framöver – så är det egentligen därför på ett sätt inte en dröm som går i uppfyllelse.

– Men det är absolut en milstolpe, tillägger hon.

Ariadne på Naxos, Oper Frankfurt 2018. Foto: Barbara Aumüller.

Aida, Kungliga Operan 2018. Foto: Markus Gårder.

”Kungliga Operan känns lite som min hemmascen dit jag alltid återvänder.”

Har du några favoritkaraktärer som du redan har gjort eller gärna skulle vilja göra?

– Jag känner att jag är så otroligt privilegierad och att allt jag gör är kul och stimulerande. I fjol sjöng jag Tosca i Stockholm, vilket är något av en drömroll. Den fantastiska musiken och det mustiga kvinnoporträttet. Och Elisabeth i *Tannhäuser* som jag gör just nu i Frankfurt, den rollen ligger så bra i rösten och det känns otroligt lustfyllt.

När OPERA när Christina Nilsson på telefon befinner hon sig i Frankfurt. Vi pratar vid i slutet av mars och repetitionerna är i full gång inför premiären av *Tannhäuser*, som äger rum i slutet av april. I sommar ska hon debutera vid Wagnerfestspelen i Bayreuth, där gör hon både Freia i *Rhenguldet* och Tredje nornan i *Ragnarök*.

– Elisabeth i *Tannhäuser* är en fantastiskt fin roll. Jag känner mig lyckligt lottad som får göra musik som jag verkligen tycker om. Dessutom jobbade jag ihop med flera i ensemblen för tre år sedan vid Tiroler Festspiele i Österrike, vilket är fantastiskt roligt. Det är fina kolleger allihop.

Vistelsen i Tyskland varar den här gången i två månader, vilket är ovanligt lång tid. Det intensiva resandet och att ofta tillbringa veckor borta från hemmet är för det mesta positivt samtidigt som hon saknar sina nära och kära. Men hon konstaterar att tack vare Facetime är det enklare nu än vad det var för bara tio år sedan. Annars är Stockholm basen, och det är där hon har sin adress.

– Kungliga Operan känns lite som min hemmascen dit jag alltid återvänder. Jag älskar att sjunga där, säger hon med betoning på älskar. Det är varmt och lustfyllt och det är underbart att få vara hemma.

Sin lediga tid tillbringar hon allra helst i Båstad hos den älskade systemen Simone och systersonen Carl, som snart ska fylla fem.

– Och jag är skåning, det slutar man aldrig att vara, säger hon på klingande skånska. ❧

Anders J. Dahlin och Sofie Asplund

Platée

GÖTEBORGSOPERAN • RECENSENT: CLAES WAHLIN • FOTO: LENNART SJÖBERG

Den franska barockoperans främste kompositör, Jean-Philippe Rameau, är sedan flera decennier ett självklart repertoarval på de flesta europeiska operahus. Hans Platée från 1745 framfördes på Drottningholmsteatern 1978, en föreställning jag för en gångs skull är för ung för att ha sett. På Folkoperan gjorde man ett misslyckat försök 2005 med Hippolyte et Aricie, där kallad Fedra. Man strök balettslagen och för publiken torde hans franska framgångar framstått som obegripliga.

Lyckad var däremot Pierre Audis iscensättning av *Zoroastre* samma år på Drottningholmsteatern under ledning av Christophe Rousset, som hade med sig delar av sin ensemble Les Talens Lyriques. Därefter dröjde det till Confidencen 2023, där *Dardanus* fick ett musikaliskt och sceniskt fint framförande, även om den reducerade ensemblen knappast lyckades övertyga publiken om Rameaus samtida popularitet söder över. Men nu, på Göteborgsoperan, kan man få en uppfattning om varför denne barockgigants operor spelas titt som tätt på kontinenten.

Detta är den tredje uppsättningen av *Platée* jag ser. Laurent Pellys smått legendariska uppsättning under Marc Minkowskis ledning på Garnieroperan i Paris förlade handlingen till en biosalong på 1950-talet, där Platée och hans träskvarelser levde under gradängen, lite som den vattensamling som verkligen finns en bra bit under

Garnieroperan. Denna detaljrika och synnerligen eleganta uppsättning, där titelrollen sjöngs av Paul Agnew, var av sådan halt att den fortfarande finns i repertoar. Det verkar också dröja innan någon regissör låter librettots gudar vara gudar och träskvarelserna träskvarelser. När Robert Carsen satte upp *Platée* på Opéra-Comique, med William Christie som dirigent (Paul Agnew alternerade), mötte vi ett modeoffer hunsat av haute couture-designers.

I Göteborg har **Andreas Kriegenburg** flyttat fram handlingen så att prologen utspelas i en manusfabrik. Den tämligen bakfulla personalen kommer fram till att iscensätta en historia om fransk adel som festar loss på ett sydfranskt slott. Platée bor i ett aningen förfallet växthus på ägora och de pätända snobbarna får i fyllan och villan för sig att bota Junos svartsjuka genom att arrangera ett låtsasäktenskap mellan Platée och Jupiter.

Scen ur prologen till *Platée*

Inga träskvarelser alltså, snarare några överlevande, fredliga hippies. Platées egenkärlek gör att hon luras in i leken. Efter prologens kontorslandskap med väl koreograferade städerskor runt skrivborden, under vilka Thespi, Momus med flera somnat med flaskan i hand, fylls scenen av scenografen **Harald Thors** magnifika växthus. De gröna varelserna påtar stillsamt bland rabatterna, medan de gudomliga snobbarna snubblar in från sidoscenen och intrigerar mot Platée.

Operan beställdes inför ett kungligt bröllop där brudens estetiska tillkortakommanden har fått eftervärlden att undra varför det inte blev en skandal. Mer intressant är hur Rameau, som strax blev ett av föremålen i det stora grälet om vilken operaestetik som var bäst – den franska eller italienska – redan här parodierar sin store föregångare Lully och med La folies koloraturparodi har roligt med den italienska operaestetiken.

Mycket har försvunnit med den ursprungliga kontexten, men vad som fortfarande lever är det faktum att Rameau, jämte Bach, var den som bestämde hur saker och ting i världen skulle låta i musik: hur det låter att gå ner för en trappa, när en gud gör entré från himlen eller en äsna skriar. Sådana exempel kan höras i *Platée*, liksom det berömda kväkandet, ”Dis-donc, dis-donc pourquoi, couâ, couâ, couâ”, som är roligare när det faktiskt är träskvarelser som kväker.

Platée är ett allkonstverk, musik, teater och dans där både ögat och örat ska få sitt. I Göteborg, liksom oftast utomlands, vill man inte återskapa hur det faktiskt såg ut för publiken 1745. I stället strävar man efter att skapa en motsvarande effekt i salongen, ett slags metaforisk estetik som inte längre är beroende av ett förlorat sammanhang, utan placerar verket i ett samtida.

När koreografen **Sofia Nappi** låter prologens städerskor ryckigt plocka upp skräp mellan skrivbord och kören på slottet närma sig pantomimen som ett slags tyst text står inte den klassiska balettretoriken i vägen för åskådarna. Tillsammans med Harald Thors överväldigande, naturalistiska scenografi skapas en värld på scenen, även om det kanske är lite väl trångt och rörigt vid enstaka tillfällen. Musikaliskt är det svårt att hitta några invändningar. **Paul Agnew**, som alltså både sjungit titelrollen och dirigerat verket, ger både precision och svikt åt den reducerade orkestern, där cembalisten **Mariangiola Martellos** continuo spel måste framhållas.

Det konstnärliga teamet, till skillnad från solisterna, är alla från andra länder än Sverige. Att iscensätta barockopera på internationell nivå kräver tydligen import, medan den vokala kompetensen finns inom landets gränser. **Anders J. Dahlin** Platée, vars haute-contre är bland de främsta i röstfacket, gör sin roll med scenisk skicklighet och en vokal finess som ligger ett par snäpp över de övrigas; bara artikulationen är en njutning i sig.

Minnesvärd är **Sofie Asplunds** La folie, som hög på något vitt pulver leker med koloraturen, liksom **Ann-Kristin Jones** Juno, som i sista akten låter svartsjukan rasa med en skarp mezzosopran. Goda insatser gör de flesta, **Kristian Lindroos** Cithéron, **Hannes Öbergs** Momus, **Mattias Ermedahls** Jupiter och **Mia Karlssons** Amor/Clarine.

Andreas Kriegenburgs överflyttning av handlingen må vid en del tillfällen halta en aning. Grundidén om ett spel i spelet kräver text på ridån mellan prologen och operan; att göra adel av gudar är knappast nödvändigt – makten har många kostymer. Och att han vill ge Platée-figuren ett slags resning kan ifrågasättas; nog är väl en själv-upptagen, världsfrånvärd, lätt narcissistisk varelse just en sådan som i dag förtjänar att såväl kritiserar som ironiserar över. ❏

RAMEAU: PLATÉE

Premiär 15 mars 2024.

Dirigent: Paul Agnew

Regi: Andreas Kriegenburg

Scenografi: Harald Thor

Kostymdesign: Tanja Hofmann

Ljusdesign: Andreas Grüter

Koreografi: Sofi Nappi

Kormästare: Martin Nagashima Toft

Solister: Anders J. Dahlin, Sofie Asplund, Ann-Kristin Jones, Mattias Ermedahl, Kristian Lindroos, Wiktor Sundqvist, Carolina Sandgren, Hannes Öberg, Mia Karlsson.

Dansare: Ersin Arman Aycan, Barbro Carelius Hallgren, Julie Dariosecq, Heléne Friberg, Vadim Nuñez Belousova, Kerstin Höglund, Felix Skalberg, Bo Westerholm.

www.operan.se

Den flygande holländaren

GÖTEBORGSOPERAN • RECENSENT: SÖREN TRANBERG • FOTO: TILO STENGEL

Sittande på främre parkett på Göteborgsoperan dras jag obönhörligen in i dramat om den irrande holländaren. Havet fullkomligt piskar på med stormkaskader i form av en bakgrundsfilm. Spelplatsen är en oljeplattform ute i Nordsjön. På denna homosociala arbetsplats är männen iförda blå galonställ, och Styrmannen (Daniel Ralphsson) har en uppblåsbar sexdocka. Ett substitut för hemlängtan? Herrkören har drag av Kenfiguren i Barbievärlden – alla är lite tvålfagra. Körens många insatser görs med både spets och en mycket homogen klang.

Vart sjunde år får den irrande holländaren ankra och gå iland, han har ett dygn på sig att träffa en kvinna som kan vara honom trogen in i döden. Den flygande holländaren gör entré genom en stor cirkel som slungar ut honom på oljeriggen. Scenografen **David Hohmann** tar vara på Göteborgsoperans suveräna scenteknik med ljud- och sömlösa scenskiften inför öppen ridå.

När Holländaren väl gått i land och träffat Daland förstår han att denne har en dotter, Senta. Här är det guld, diamanter och elfenben han erbjuder för att få äkta henne. Den sydafrikanske regissören **Alessandro Talevi** arbetar ibland med små subtila medel och i andra scener med övertydlighet. Holländarens stöldgods är tecken på både utsugning och kolonialism.

I Dalands hemmiljö landar vi i den rosa Barbievärlden, där kvinnorna är plastiga dockor som konsumerar och konsumeras.

Både **Katarina Giotas** (Mary) och damkören gör profilerade mini-porträtt i det rosa Barbieskåpet. Holländaren och männen å sin sida står för miljöexploateringen. Det är Talevis ingång till verket. Det som saknas i hans regi är en mer psykologisk djupverkan som jag sett i andra Holländaruppsättningar. Här blir det mer av en konceptuell tolkning.

I Göteborg ger man för första gången i Sverige verket utan paus, vilket förstärker intensiteten i spelet. Det bildar en kongenial helhet. Den ryskfödda dirigenten **Alevtina Ioffe**, som tidigare dirigerat *Brudköpet* i Göteborg, ligger på och piskar fram ett orkesterspel som hela tiden flödar och driver spelet framåt. Sällan har jag hört Göteborgsoperans orkester spela med en sådan briljans och täthet.

Och det är möjligt när man har sångare som har röstresurser som är kraftfulla och distinkta. **Åsa Jägers** Senta, iförd liksom sin

Åsa Jäger och Göteborgsoperans damkör

Kjetil Støa och Åsa Jäger

Scen ur Den flygande holländaren

fästman Erik i smaragdgröna kläder (designade av **Pascal Seibicke**), är de två personer som vägrar inordna sig i den sexualiserande och miljöförstörande världen. Detta är Jägers svenska genombrott. Hennes stora röst är egaliserad i alla lägen och attackerna på höjtonerna går igenom orkestern som en svetslåga. Hon slog igenom i tyska Coburg med att sjunga Brünnhilde i *Valkyrian* och *Siegfried*, vilket redan då väckte internationell genklang. Nu i maj ska hon sjunga Brünnhilde i *Valkyrian* med Kent Nagano i Elbphilharmonie i Hamburg och vid Dresdner Musikfestspiele. Det kan bli hennes riktigt stora genombrott. Åsa Jäger är en dramatisk Wagnersopran av högsta karat, och en Isolde borde ligga inom en snar framtid.

Den amerikanske basbarytonen **Craig Colclough** matchar Jäger på ett alldeles lysande sätt. Ta bara inledningen av deras duett, där han inleder i svagaste pianissimo för att sedan svälla i barytonalt väljud. Han gör en plågad tolkning av den evigt irrande legenden Ahasverus, den vandrande juden, som aldrig finner ro.

Kjetil Støa gör den olycklige Erik med fin tenoral klang. Även det ett genombrott, måste man säga. Nu borde några andra Wagnerroller ligga inom möjligheternas gräns, som Waltherr von Stolzing i *Mästersångarna i Nürnberg* samt titelrollerna i *Lohengrin* och *Parsifal*.

Göteborgsoperans **Mats Almgren** är en erfaren Wagnersångare och även han står på en solid vokal grund. Hans akilleshäla är ett gutturalt sångsätt med orena vokaler, vilket gör att man tyvärr inte hör mycket av den tyska texten. Den lyckades de övriga solisterna få fram på exemplariskt vis.

Varför Musikradion inte spelade in premiären eller någon senare föreställning är för mig en gåta. De måste ha känt till vilka förväntningar som låg på Åsa Jäger inför hennes stora svenska debut. Det hade varit fantastiskt om uppsättningen nått betydligt fler lyssnare än de som har möjligheten att ta sig till Packhuskajen. •||

WAGNER: DEN FLYGANDE HOLLÄNDAREN

Premiär 17 februari, besökt föreställning 25 februari 2024.

Dirigent: Alevtina Ioffe

Regi: Alessandro Talevi

Scenografi: David Hohmann

Kostymdesign: Pascal Seibicke

Ljusdesign: Marco Giusti

Kormästare: Martin Nagashima Toft

Solister: Craig Colclough, Mats Almgren, Åsa Jäger, Kjetil Støa, Katarina Giotas, Daniel Ralphsson.

www.opera.se

Kjell Wilhelmsen

Bröderna Mozart

FOLKTEATERN, GÖTEBORG • RECENSENT: SÖREN TRANBERG • FOTO: MATS BÄCKER

Bröderna Mozart var en kultfilm med manus av Etienne Glaser, Suzanne Osten och Niklas Rådström, som i sin tur byggde på Glasers erfarenheter av att sätta upp Don Juan på Stora Teatern i Göteborg 1983. Filmen hade premiär tre år senare, och nu har pjäsversionen fått sin sceniska premiär på Folkteatern i Göteborg.

På Folkteatern var **Charlotta Nylunds** scenrum med sidokulisser i form av moln alluderande på Drottningholmsteatern. Det kluriga var att kulisserna här kunde vridas och då var man plötsligt utanför scenen. Proscenieöppningen och ridån var i form av en rokokoteater i färgskalan vitt och grått likt en etsning.

Mycket har hänt under årens lopp, och kul var alla roliga referenser som **Kristian Hallberg** och **Magnus Lindman** lagt till, inte minst om teaterns marknadsföring och hur viktiga sociala medier numera är. Den kedjerökande regissören Walter, energiskt och självutlämnande spelad av **Magnus Krepper**, ombeds att med tre korta ord förklara varför man just ska se hans uppsättning. Även videoinspelningen stör hans regiarbete; den misslyckas och får göras om. Frustrationen ligger på lur redan från första scenens kollationeringsarbete, där Walter förklarar sina intentioner. Han

vill att endast fyra roller ska bära upp hela *Don Juan*-föreställningen, de övriga ska utgå. Här är ensemblemotståndet mer neronat jämfört med filmen. Få dialogskiften har förts över till pjäsen. Vissa roller har slagits ihop, som den tekniske chefen med operachefen, **Lena B Nilsson** som vanligt med stor närvaro.

Krepper är uppsättningens nav med sina långa textutläggningar när han instruerar och regisserar sina aktörer. Det blir lite metateater. **Frida Röhl's** regi har tagit fasta på det burleska, och skrattsalvorna står som spön i backen när den ena punchlinern avlöser den andra. Kommunikationen på denna teater är inte den bästa och förvecklingarna är många. Ska det vara jord, singlande löv eller en uppsägd golvlucka på scenen? Golvet sägas till slut upp och då ser teaterledningen till att luckan säkras med diverse skyddsanordningar och en röd blinkande varningslampa.

Scen ur Bröderna Mozart

Regissören Walters intentioner står mot scenografens, spelad av **Sanna Hultman**, de strider ibland för olika saker, medan teaterledningen och skyddsombudet ideligen sätter stopp för den konstnärliga kreativiteten. Två bärande roller gör **Elsa Kihlberg**, dels som marknadsassistent, dels som sopranen Ia (Donna Annas parti). Kihlberg spelar med stor mognad och pondus redan som teaterpraktikant, vilket lovar gott för framtiden.

Kjell Wilhelmsen som sångaren Eskil ser inte ut som urtypen för en förförisk Don Juan, men han är ett kraftfält med sitt lugna och ifrågasättande agerande. En annan profilerad roll är orkestermedlemmen Per-Ola, som **Ludvig Stynsberg** gestaltar övertygande.

För de musikaliska inslagen svarar operapraktikanterna **Millan Bäckström** och **Jonas Egfors**. Hon med inledningen till Donna Annas första aria, han med champagnearian och de två ihop i duetten "Là ci darem la mano". I flera scener svävar Mozarts osaliga ande över scenen (**Andrea Edwards**) iförd rokokokostym. Hen ger sig sedan tillkänna och pratar med Walter på danska.

Trots alla besvärligheter slutar allt med att Walters uppsättning gör stor succé. Föreställningen är drygt två timmar lång utan paus (att ställa mot filmens 1,45). Mot slutet blir generalpauserna allt fler och det gör att speltempot sjunker något. Andra halvan känns mer pretentiös och inte lika lustfylld och rolig som inledningen. Men det är bara en randanmärkning i en uppsättning som är mycket sevärd. Kanske ändå att man vill citera filmens garderobiär **Gerd Hegnell** som säger: "Och inte ska det vara någon paus! Borde man inte tänka litet på publiken?"

Före föreställningen vimlade det av personer från filmen i foajén, som Etienne Glaser, Loa Falkman och Iwar Wiklander. Vad de tyckte om pjäsversionen, ja, det fick vi inte veta. Men de dundrande publikapplåderna talade sitt tydliga språk. :||

BRÖDERNA MOZART

Urpremiär 24 februari 2024.

Regi: Frida Röhl

Scenbearbetning: Kristian Hallberg och Magnus Lindman

Scenografi och kostymdesign: Charlotta Nylund

Ljusdesign: Carina Backman

Maskdesign: Suz Åberg

Musikaliskt arrangemang: Joel Igor Hammad Magnusson

Dramaturg: Klara Ejeby

Koreograf: Cecilia Milocco

Medverkande: Millan Bäckström**, Andrea Edwards, Jonas Egfors**, Nina Haber, Sanna Hultman, Elsa Kihlberg*, Magnus Krepper, Anna Lundström, Lena B Nilsson, Jonas Sjöqvist, Ludvig Stynsberg*, Kjell Wilhelmsen.

**Skådespelarpraktikant från Teaterhögskolan i Luleå.*

***Praktikant från operaprogrammet vid Högskolan för scen och musik i Göteborg.*

www.folkteatern.se

Joel Igor Hammad Magnusson, Kjell Wilhelmsen och Sanna Hultman

Alexandra Büchel och Jonas Karlsson

HOTELL VITA HÄSTEN

FOLKOPERAN • RECENSENT: CLAES WAHLIN • FOTO: MATS BÄCKER

Operetten är en i Sverige döende genre, liksom den tid som såg den födas, blomstra och sakta förtvina i skuggan av första världskriget. När Ralph Benatzkys Hotell Vita Hästen (efter en framgångsrik pjäs från sekelskiftet) har premiär 1930 kunde man höra stöveltrampen utanför Stora festspelshuset i Berlin, där hundratals dansare, sångare och skådespelare framförde historien om kärleksförväxlingar på ett värdshus vid Wolfgangsee i Salzkammergut.

Handlingen är förlagd till några år innan första världskriget bryter ut. Än lever dubbelmonarkin och framtiden är ljus. Operetten kan alltså i förstone verka extremt tidsfrånvärd, om man inte försöker vända på steken och se den som ett återkallande av ett samhälle som till mångas sorg gått under. Att Hitler snart förbjöd stycket är inte förvånande. Så blev också *Hotell Vita Hästen* den sista i sin genre, även om den fick en våldsam framgång efter kriget.

Konventionen bjuder en stor ensemble i en miljö där alptoppar, spegelklara sjöar och frisk luft ska suggereras fram för publiken. På Folkoperans scen möter vi en ensemble på tolv personer, ett kapell på sju personer och inte en alptopp eller glittrande sjö så långt ögat når eller fantasin sträcker sig. På scenrummets nakna,

svarta väggar skapar i stället **Torben Lendorphs** ljus både sol och vatten.

Ett drygt dussin plastpallar och en vit flaggstång i mitten av scenen är allt ensemblen har att hålla sig i. Nå, de har även fått varsin vit servett att hålla i handen, var och ens egen lilla fredsflagga som folkets motvikt till den hissade svartgula flaggan – en gång den Habsburgska monarkins. Den blåser åt än det ena, än det andra hållet, lite som de politiska vindarna gjorde – och gör.

Historien är enkel. Hovmästaren Leopold älskar förgäves hotellets värdinna Josepha, som hellre kastar blickar på stamgästen Dr. Siedler, vilken i sin tur blir betagen av Ottilie, dotter till trikåfabrikören

Stina Ekblad

Giesecke, som är mycket arg på Siedler eftersom denne kopierat och konkurrerar med ett liknande trikåunderplagg som Giesecke anser sig ha patent på. Kurtis och konkurrens, men allt löser sig på bästa vis. De romantiska såväl som de ekonomiska transaktionerna får en fredlig upplösning med väntande middag och champagne.

Freden är annars vad som hela tiden hotas, i alla fall i denna uppsättning signerad **Staffan Valdemar Holm** och **Bente Lykke Møller**. Den militäriska och ofta underhållande koreografin, och de gevärsskott som smäller varje gång någon nämner den förestående jakten, bryter den nostalgiska illusionen av semester i vykortsvacker miljö. Vi påminns om att det finns en värld av helt annan beskaffenhet utanför scenen, både då och nu.

Apropå den svartgula flaggan kan det noteras att den senare var Sachsen-Anhalts fana, och där ligger Dessau, Kurt Weills födelsestad – kanske en blinkning till estetiken i denna uppsättning, en estetik som med Brecht också var under utveckling i Berlin när det begav sig. Annars har Holms uppsättning denna gång släktskap med såväl Christoph Marthalers lakoniska teaterpraktik som Jacques Lecoqs fysiska estetik; gestik och kropp fungerar lite som en under-, eller rättare övertext till replikföringen och sångerna.

Ensemblen är utmärkt. **Stina Ekblads** Josepha är ena ögonblicket parant, i nästa skolflicksförtjust, **Jonas Karlssons** Leopold, som är på scenen nästan hela tiden, gör en imponerande prestation med

sina snabba växlingar och med en rytmisk replikföring som ackompanjeras av kroppen. **Lennart Jähkels** argsinte Giesecke vet att underhålla med utlevande pondus, medan **Magnus Roosmanns** Siedler med sin inre pondus knappt behöver röra ett finger för att vi ska veta vad han tänker. **Magnus Ehrner** kan göra sig charmigt obetydlig och ödmjuk som professor Hinzelmann och auktoritärt disträ som självaste kejsare Franz Joseph, som när han anländer får hela hotellet på knä.

Kapellet under **Sofia Winiarskis** ledning är bokstavligen rörligt med musikalisk balans och god geist. Vokalt skiftar det en smula. Operaröster som **Elin Rombo Klärchen** eller **Alexandra Büchel** (Ottilie) lyckas båda sjunga just operett, inte opera (det finns en skillnad), medan det är aningen ojämnt bland talskådespelarna.

Det må ha sin charm, men ska jag ha någon invändning så borde man i alla fall avstått från att micka talskådespelarna när de inte sjunger. Deras röster når ut helt naturligt. Nu talar alla i samma decibelregister, vilket skapar en ljudmatta som saknar den naturliga röst dynamiken. Och jag tror inte att just det valet är avsett att illustrera nazismens kollektiva röst. ❏

Scen ur Hotell Vita hästen

BENATZKY: HOTELL VITA HÄSTEN

Premiär 19 mars 2024.

Musikalisk ledning: Sofia Winiarski

Regi: Staffan Valdemar Holm

Scenografi och kostym: Bente Lycke Møller

Ljusdesign: Torben Lendorph

Mask och peruk: Therésia Frisk

Dramaturg: Tuvalisa Rangström

Medverkande: Stina Ekblad, Jonas Karlsson, Lennart Jähkel, Alexandra Büchel, Magnus Roosmann, Richard Hamrin, Elin Rombo, Magnus Ehrner, Clara Gunge, Joakim Larsson, Lovisa Huledal.

www.folkoperan.se

Hotell Vita hästen spelas t.o.m. 28 april 2024.

Mattias Nordkvist

JUSSI

KULTURHUSET STADSTEATERN, KLARASCENEN • RECENSENT: SÖREN TRANBERG • FOTO: SÖREN VILKS

Björn Runges pjäs Jussi tar fasta på världstenorens sista levnadsår, 1960. Idén om att göra något om Jussis liv kom för flera år sedan från skådespelaren Mattias Nordkvist, som tyckte att Runge borde göra en film. Nu har det resulterat i en pjäs som inte arbetar linjärt utan hoppar mellan olika skeenden i Jussis liv.

Inledningsscenen vid sminkbordet skildrar Jussis prestationsångest vid ett gästspel på Kungliga Operan, som dessutom ska radiosändas. Han vet vad publiken förväntar sig av honom, något som han just den kvällen känner att han inte kan leverera. Han får övertalas av hustrun Anna-Lisa och operachefen Set Svanholm, som här görs av en porträttlik **Jan Mybrand**.

Pjäsen handlar också om Jussis far David Björling, som turnerade med sina tre söner i USA och i Norden med Björlingkvartetten. Jussi hemsöks av sin far, som figurerar som ett ont geniuss i **Jakob Eklunds** marterade gestalt. Han dyker upp lite då och då under spelets gång. Tyvärr slår hans uppdykande sönder en scen efter paus när Jussi i ett stekhett Rom ska spela in *Maskeradbalen* med Georg Solti. Det slutar med att Jussi byts ut efter osämja med Solti. Då helt plötsligt förflyttas vi till en turné med Björlingkvartetten i Västerвик 1926. Pappa David dör av en brusten blindtarm och lämnar sina tre söner i närmast armod. Likheterna mellan far

och son är uppenbara – nästan omänskliga krav, betydande prestationsångest och stor alkoholkonsumtion.

Jussis tilltänkta motspelare i Rom var Birgit Nilsson i Amelias parti, och hon bemödar sig att få honom att gå in i inspelningsstudion. Alla ser att **Anna Takanen** försöker likna La Nilsson och det fungerar gestaltningsmässigt men inte röstligt. Takanen gör flera utmejslade roller, inte minst ett skarpt porträtt av Anna-Lisas mor, Emy, som försöker förmå sin dotter att skilja sig.

Till en av de mer lyckade scenerna bidrar Jan Mybrand – med utsökt diktning – i rollen som operachefen John Forsell. Det är han som upptäcker begåvningen, den endast sjuåriga Jussi. Forsell tar sig an honom och är den som formar den kommande världsartisten. Härifrån inleder Jussi en social klättring, inte minst i sitt äktenskap med Anna-Lisa Björling.

Tyvärr blir Anna-Lisa i **Vanna Rosenbergs** gestalt alldeles för vek och återhållsam, något som jag inte tror att Jussis hustru var. Hon var nog en betydligt mer handlingskraftig kvinna. Här framkommer det dock hur stöttande hon var under makens hela karriär, vilket ledde till att hon också blev utbränd.

Pjäsen är iscensatt som en repetition med olika fragmentariska scener som styrs från en inspelningsstudio ledd av inspicienten (Anna Takanen). En annan scen som fastnar på näthinnan är när Jussi ska sjunga i *La bohème* på Covent Garden inför delar av den brittiska kungafamiljen. Strax innan föreställningen ska börja drabbas han av en hjärtattack. Tillkallad läkare förbjuder honom att gå in på scenen, vilket han trotsar. Jussi hade arytmiproblem, förmaksflimmer, och hans dåraktiga beslut förkortade förmodligen hans liv då han dog ett halvår senare.

Slutscenen utspelar sig på hans älskade lantställe Siarö ute i Roslagen, där han gärna kopplade av med att fiska gädda och hjälpa hantverkarna som byggde om sommarhuset. Trots detta fina och lugna slut är pjäsen alltför dystopisk, för nog måste det ha funnits fler glädjestunder i livet?

Premiärpubliken visade stor uppskattning, inte minst damen framför mig som suckade och ljudligt kommenterade skeendet efter paus. Speltempo och intensitet var ibland för lågt. Hade

handlingen tajtats till skulle vi ha sluppit en del longörer. Bitvis kändes det mer som ett redovisande av Jussis liv. **Mattias Nordkvist** pondusliknande Jussitolkning var på kornet, inte minst kroppsligt. Det är Nordkvist som är föreställningens nav.

Jag tror att pjäsen hade gjort sig betydligt bättre som film, där man lättare och snabbare kan växla mellan dåtid och nutid på ett helt annat sätt än på en teaterscen. :||

RUNGE: JUSSI

Urpreniär 8 mars 2024.

Manus och regi: Björn Runge

Scenografi och kostym: Peder Freij

Ljus: Max Mittle

Ljud: Kasper Val Bjerregaard Larsen

Mask: Nina Lagnefeldt och Patricia Svajger

Medverkande: Mattias Nordkvist, Vanna Rosenberg, Jakob Eklund, Sven Ahlström, Jan Mybrand, Anna Takanen, Sandra Redlaff.

www.kulturhusetstadsteatern.se

Jussi spelas t.o.m. 2 juni 2024.

Vanna Rosenberg, Jan Mybrand, Mattias Nordkvist och Sven Ahlström

Tosca

WERMLAND OPERA, KARLSTAD • RECENSENT: SÖREN TRANBERG • FOTO: MATS BÄCKER

Den amerikanske regissören Daniel Kramer, numera med Irland som bas, har gjort sig ett internationellt namn genom okonventionella teater- och operauppsättningar. I Karlstad samarbetar han för första gången med scenografen och kostymdesignern Carlos Soto. Tillsammans med det övriga teamet har de skapat ett multimedialt videoprojicerat scenrum till denna Tosca-uppsättning i form av bland annat tunna aluminiumkedjor. Ihop med ljussättningen lyckas man på ett optiskt vis lura oss att tro att scenrummet är större än vad det är.

Borta är de vanliga rums- och scenhänvisningarna i Rom som kyrkan Sant'Andrea della Valle, Palazzo Farnese och Castel Sant'Angelo. På tittskåps scenen i Karlstad bildar scenografin en rumslig enhet som ändras från akt till akt. Cavaradossi gör entré med en laptop, och det är med hjälp av den som han skapar sina konstverk i form av överdimensionerade torsostycken.

Kramer ser Tosca och Cavaradossi som två statligt stödda konstnärer som hamnar i en svår situation. Regissören drar historiska paralleller till kvinnliga artister som har samröre med politiska ledare som Marilyn Monroe med JFK och Zarah Leander i Tyskland under andra världskriget.

AnnLouise Lögdlund har klara drag av de två nämnda artisterna, framför allt Monroe. I andra akten bär hon en blond peruk som understryker detta. Jag har följt Lögdunds karriär och nu äntligen var det dags för Tosca. Hon äger rollens sceniska intensitet och inte minst fixar hon vokalt alla schatteringar. Hon framförde "Vissi d'arte" på ett ypperligt vis. Hennes insats var väntad, men den stora överraskningen var **Adam Frandsens** Cavaradossi. Han har en tenor som vetter åt det dramatiska hållet. Rösterna flödar stort och fritt. Han har fina höjdtoner och en stamina att hålla ut tonerna som imponerar stort. Både Lögdlund och Frandsen håller internationell klass.

Kosma Ranuer Kroon och AnnLouice Lögdlund

Kosma Ranuer Kroon och Anders Håkansson

Övriga medverkande har lite svårare att hävda sig. **Peter Kajlinger** gör en mycket utmejslad Sakristan – en riktig färgklick på scen. Han gör mycket av rollen även vokalt. **Kosma Ranuer Kroon** gör en sångligt imponerande Scarpia som är både makthungrig och uttalat bisexuell. Det är här som jag tycker personregin blir lite vag, för jag skulle vilja se en mer diabolisk polischef, ja närmast satanisk. Intensiteten finns under hela andra akten, inte minst i uppgörelsen mellan Tosca och Scarpia. Hon stryker honom med hjälp av kedjorna.

Italienskan **Daniela Musca** – som tidigare dirigerat *Rigoletto* på Kungliga Operan och arbetat med våra främsta symfoniorkestrar – leder Wermland Operas orkester. Sällan har jag hört orkestern spela med sådan avvägd briljans, täthet och därtill fina solosatser.

Karlstaduppsättningen är spännande, men man borde kanske tonat ner en del överdrivet komiska inslag, inte minst de gotiska särpräglade inslagen i form av underhuggarna Spoletta (**Anders Håkansson**) och Sciarrone (**Fredrik Helgesson**). :||

PUCCINI: TOSCA

Premiär 22 februari 2024.

Dirigent: Daniela Musca

Regi: Daniel Kramer

Scenografi och kostymdesign: Carlos Soto

Ljusdesign: Charles Balfour

Videodesign: Frieder Weiss och Matthias Härtig

Dramaturg: Stephen Mueller

Kormästare: Bo Ericsson

Solister: AnnLouice Lögdlund, Adam Frandsen, Kosma Ranuer Kroon, Caspar Engdahl, Peter Kajlinger, Anders Håkansson, Fredrik Helgesson, Thomas Jönsson, Sara Norrback Carlsson/Alice Störholt.

www.wermlandopera.com

Michael Cavanagh.

MICHAEL CAVANAGH 1961–2024

† Kungliga Operans tidigare operachef **Michael Cavanagh** har avlidit efter en längre tids sjukdom. Den kanadensiske regissören, dramaturgen och librettisten tillträdde tjänsten 2021 men slutade i fjol i förtid på grund av sjukdom.

Cavanagh var född i Winnipeg av föräldrar som vuxit upp i Europa. Hans mamma var tyska och pappan, som var walesare, stred för den brittiska armén under andra världskriget. Föräldrarna träffades i efterkrigstidens Tyskland och flyttade till Kanada för att starta ett nytt liv tillsammans.

Från början var Michael Cavanagh utbildad sångare men fick blodad tand för regi. Det blev en glänsande karriär som regissör med 150 produktioner vid 30 operahus. Han var verksam vid operahus i Nordamerika och Europa, bland annat Royal Opera House Covent Garden i London, L'Opéra de Montréal och på San Francisco Opera, där han satte upp Mozarts da Ponte-trilogi och *Lucia di Lammermoor* med Diana Damrau i titelrollen. Han var även konstnärlig ledare för Edmonton Opera. Han skrev också libretto till kammaroperor och undervisade i operaregi vid Western University i Ontario.

På Kungliga Operan regisserade han John Adams opera *Nixon i China* och *Aida* innan han utsågs till chef. Förra säsongen regisserade han Stephen Sondheims musikal *Sweeney Todd* och ett halvkonsertant framförande av Tjajkovskijs *Spader dam*. Han svarade också för konceptet till uppsättningen av *Don Giovanni*, som hade premiär strax före jul.

Stora förhoppningar var ställda på Cavanagh när han tillträdde som operachef i Stockholm. Han såg fram mot att få arbeta tillsammans med personalen och inte minst med chefsdirigenten Alan Gilbert. Ett samarbete som Cavanagh hoppades skulle resultera i goda idéer och bra energi. Nu blev det inte så, då han gick bort bara 62 år gammal. Han efterlämnar närmast hustrun och sångpedagogen Jackalyn Short samt dottern Amelia. ■■

Seiji Ozawa. Foto: Christian Steiner.

SEIJI OZAWA 1935–2024

† Den japanske dirigenten **Seiji Ozawa** avled i Tokyo den 6 februari 88 år gammal. Ozawa var bland annat chefsdirigent för San Francisco Symphony Orchestra (1970–76), Toronto Symphony Orchestra och inte minst Boston Symphony Orchestra som han var chef för mellan 1973 och 2010.

Seiji Ozawa vann 1959 International Competition for Orchestra Conductors i franska Besançon. Senare vann han även the Koussevitzky Prize, vilket ledde till att Herbert von Karajan tog Ozawa under sitt beskydd. År 1961 blev Ozawa assistent hos Leonard Bernstein och New York Philharmonic. Han är den enda dirigent som haft både Karajan och Bernstein som lärare. Ozawa är känd för att han dirigerade urpremiären på Olivier Messiaens *Saint François d'Assise* i Paris 1983.

Han ledde den traditionsenliga nyårskonserten i Musikverein med Wiener Philharmoniker 2002. Därefter var han chefsdirigent på Wiener Staatsoper till 2010. Här ledde Ozawa fjorton premiär- och repertoarproduktioner av verk som Mozarts da Ponte-operor, *Fidelio*, *Den flygande holländaren*, *Manon Lescaut*, *Spader dam*, *Eugen Onegin*, *Elektra*, *Wozzeck* och Kreneks *Jonny spelar upp*.

Seiji Ozawa debuterade på Metropolitan i New York 1992 med att dirigera *Eugen Onegin* med Mirella Freni som Tatjana. Han återvände till Lincoln Center 2008, och den gången svarade han för den musikaliska ledningen av *Spader dam*. År 2010 drabbades Ozawa av cancer, vilket gjorde att hans framträdanden blev mer sporadiska. Sista konserten ägde rum i Japan hösten 2022.

Ozawa gjorde en mängd skivinspelningar. Inte minst var hans tolkningar av Berlioz' *Symphonie fantastique* och Messiaens *Turangilasympfoni* omtalade. Bland operainspelningar märks hans *Hoffmanns äventyr* med Plácido Domingo i titelrollen och Ravels *L'Enfant et les Sortilèges*, vilket gav Ozawa hans enda Grammy Award 2016. ■■

Tonny Landy som Rodolfo i La bohème. Foto: Det Kongelige Teater.

TONNY LANDY

1937–2024

† Den danske tenoren **Tonny Landy** har avlidit efter längre tids sjukdom, 86 år gammal. Trots att han var mestadels knuten till Det Kongelige i Köpenhamn var han en stor publikfavorit såväl i Göteborg som i Stockholm. Han utbildade sig vid Det Kongelige Danske Musikkonservatorium i Köpenhamn. Debuten ägde rum på Det Kongelige Teater som Alfredo i *La traviata* 1966. Det ledde genast till engagemang vid operan i tyska Lübeck. Därefter följde nio år från 1970 som ensemblemedlem på Stora Teatern i Göteborg. Det stora genombrottet där var som Rodolfo i *La bohème* mot Helena Döses Mimì. Paret sjöng sedan samma roller mot varandra både i Stockholm och Köpenhamn (finns utgiven på dvd).

På Stora Teatern kom han att sjunga en rad ledande roller: titelrollerna i *Faust* och *Titus*, Ferrando i *Così fan tutte*, Lenskij i *Eugen Onegin*, Manrico i *Trubaduren*, Gustav III i *Maskeradbalen* och Pinkerton i *Madame Butterfly*. Och även Fenton i *Falstaff*, Simon i *Tiggarestudenten* och Gustav III i Lars Johans Werles *Tintomara* – alla de tre produktionerna sändes i Sveriges Television. Han sjöng Edgardo i *Lucia di Lammermoor* semistaged på Storan mot Monica Ivåns Lucia hösten 1974. Påföljande vår gavs den i en direktsändning i radio från Göteborgs konserthus med dirigenten Carlo Felice Cillario. Där hör man prov på Landys lyriska stil- och höjdsäkra tenor. När jag skriver dessa rader lyssnar jag på den här unika upptagningen.

På Drottningholms Slottsteater gestaltade Tonny Landy Nemorino i Folke Abenius uppsättning av *Kärleksdrycken*. Uppsättningen spelades flera säsonger under 1970-talet och även den sändes i SVT.

År 1978 fick Tonny Landy fast anställning på Det Kongelige, och där kom han att sjunga mer än 700 föreställningar i 40 produktioner fram 1994. Han gestaltade bland annat greve Almaviva i *Barberaren i Sevilla*, Hertigen i *Rigoletto*, Gustav III i *Maskeradbalen* och Don José i *Carmen*. I en dansk tv-produktion gjorde han Ernesto i *Don Pasquale* mot Aage Haugland i titelrollen.

Han återkom även som gäst i Göteborg i roller som Nemorino, Jenik i *Brudköpet*, Cavaradossi i *Tosca* och inte minst som Sergej i David Radoks publik- och kritikerrosade uppsättning av *Katerina Ismajlova*.

På Kungliga Operan medverkade Landy i 30 föreställningar. Förutom nämnda *La bohème* med Döse sjöng han Rodolfo också i en senare uppsättning liksom Titus, Gustav III i *Tintomara* och Yohyo i Sven-Erik Bäckes kammaropera *Tranfjädrarna* vid ett gästspel på festspelen i Bergen. Rollen hade han redan gjort i Göteborg.

På skiva finns Tonny Landy med i ett par kompletta operainspelningar. Han sjunger Leander i Carl Nielsens *Maskerad* mot Ib Hansens Jeronimus och där gör Landys hustru, sopranen Tove Hyldegaard, kammarjungfrun Pernille – de sjöng ofta mot varandra på scenen och var gifta livet ut. Dirigenten Antal Dorati spelade på Deutsche Grammophon in Joseph Haydns samtliga Esterháza-operor och på en av dem, *La fedeltà premiata*, medverkar Landy i en stor roll i en besättning med artister som Ileana Cotrubas, Frederica von Stade, Lucia Valentini Terrani, Alan Titus och Luigi Alva.

Sångaren finns också utgiven på en dansk solo-cd (HYLACD 2004-1) och den inspelningen speglar Landys omfattande karriär i form av arior ur *Barbereren*, *Trollflöjten*, ovan nämnda *Lucia di Lammermoor*, *Don Pasquale*, *Pärlfiskarna* och ”Körsbärsduetten” ur Mascagnis *L'Amico Fritz* med Rut Jacobson samt en mängd danska tonsättningar.

Mellan åren 1980 och 1994 var Landy ansvarig för sångutbildningen vid Operaakademiet. Han undervisade också i sång sedan 1986 på Det Kongelige Danske Musikkonservatorium i Köpenhamn och vid Det Jyske Musikkonservatorium i Århus. År 1977 utnämndes han till Riddare af Dannebrogen, och 1999 utkom hans självbiografi ”En sangers liv”.

Landy var i grunden en lyrisk tenor som bara gjorde enstaka utflykter till det dramatiska facket, som Manrico eller Cavaradossi. Han var urtypen för en förste älskare där han själv var lika vacker som rösten var, dessutom en utsökt skådespelare. Där rösten bildade en utsökt helhet med texten och kroppen. Hans rolltolkningar var alltid minutiöst utmejslade, såväl sceniskt som musikaliskt – den som har lyckan att se till exempel hans Nemorino från tv-upptagningen får en nyttig lektion i hur han via text och musik formar den stackars Nemorinos karaktär som vinner allas våra hjärtan. Och så ovanpå det den undersköna rösten, inte minst den vackra höjden. ■||

Stein Winge. Foto: Siren Høyland Sæter/Det Norske Teatret.

STEIN WINGE

1940–2024

† Den norske teater- och operaregissören **Stein Winge** har avlidit 83 år gammal. Han var utbildad skådespelare vid Statens Teaterhøgskole i Oslo. Regidebuten ägde rum med *Hamlet* på Trøndelag Teater i Trondheim 1972, som också blev hans genombrott. Mellan åren 1982 och 1987 var han konstnärlig ledare för Nationalteatrets annexscen Torshovsteatret i Oslo. Åren 1990–92 var han även chef för Nationalteatret.

Stein Winges signum som regissör var att han gjorde lekfullt teatrala och expressiva nytolkningar och demonteringar av klassiker. Han satte upp pjäser av Shakespeare och Ibsen och inte minst en uppmärksam version av Goethes *Faust* på Det Norske Teatret i Oslo.

Winges första framträdande i Sverige skedde 1987 med ett norskt *Hamlet*-gästspel på Göteborgs stadsteater. Därefter regisserade han teater och opera ett flertal gånger i Sverige. På ovannämnda teater både *Richard III* och Gogols *Revisor*. På Dramaten Ibsens *En folkfiende* och *Det blodiga parlamentet* (Shakespearepjäserna *Henrik IV* och *Richard III*).

I början av 2000-talet regisserade han *Den flygande holländaren* på Malmö Opera och *Don Giovanni* – placerad i ett restaurangkök – på Kungliga Operan. År 2003 var han tillbaka i Malmö för *La bohème* och året därpå satte han upp Alfred Schnittkes *Livet med en idiot*.

År 1999 blev Winge chefsregissör vid Den Norske Opera i Oslo. Där kom han att regissera Verdioperorna *La traviata*, *Otello*, *Macbeth* och *Falstaff*. Även Puccinis *Triptyken*. Han var också verksam vid flera europeiska operascener och i USA. På Deutsche Oper am Rhein (Düsseldorf/Duisburg) satte han upp fyra Janáčekoperor. Han debuterade på La Monnaie i Bryssel med *Triptyken*, följt av *Cavalleria rusticana* och *Pajazzo* samt Musorgskijs *Hovantstjina*. Vidare *Lady Macbeth från Mtsensk* vid Gran Teatre del Liceu i Barcelona. *Boris Godunov* både på Lyric Opera i Chicago och Houston Grand Opera. Samma opera iscensatte han även i Genève och Düsseldorf.

Bland hans senare uppsättningar kan lyftas fram *Pélleas och Mélisande* i Strasbourg, *Den flygande holländaren* vid English National Opera i London samt *Tristan och Isolde* på Bastiljoperan i Paris.

Stein Winge räknas som en av Nordens mest betydande regissörer med över imponerande 150 produktioner på sin meritlista.

Bland många utmärkelser kan nämnas Heddaprisen 1999, Sankt Olavs orden 2001 och Oslo bys kulturpris 2005. ■|| Sören Tranberg

Stefan Axelsson som Talaren i Trollflöjten. Foto: Markus Gårder.

STEFAN AXELSSON

1953–2024

† Barytonen **Stefan Axelsson** har avlidit 70 år gammal. Han var bland annat utbildad i solosångsklassen vid Musikhögskolan i Stockholm med Lilian Gentele som lärare och gjorde sig därefter känd som en enormt mångsidig och flitig baryton på flera olika svenska scener.

På Folkoperan debuterade han som Papageno i Claes Fellboms uppsättning av *Trollflöjten* 1986, och han blev den scenen trogen ända fram till 2013, då han gjorde Talaren i samma verk men då i regi av Richard Turpin. Hans prestation där fick SvD:s recensent att utbrista ”den baryton som stjal alla scener är Stefan Axelsson som Talaren, en Charlie Rivel-liknande djurclown med fantastisk diktion”. Där emellan gjorde han huvudroller i Werles *Lionardo*, Hoffmanns *äventyr*, *Simson och Delila*, *Läderlappen*, *Kärleken till de tre apelsinerna*, Börtz’ *Marie Antoinette*, *Figaros bröllop*, *La traviata*, Sven-David Sandströms *Jepp*, *Rhenguldet*, *Tosca*, Gounods *Romeo och Julia*, *Rigoletto*, Anders Nilssons *Zarah* samt *Friskyttan*. Titellroller blev det i *Barberaren i Sevilla* och *Don Giovanni*.

Han medverkade också i den fria gruppen Operaligan, där han gjorde roller som baron Puck i *Storhertiginnan av Gerolstein* och Falke i *Läderlappen*. Och som det inte var nog åkte han nästan varje sommar mellan åren 1983 till 2004 ner till Ystadoperan och sjöng bärande roller.

Var man än såg opera fick man uppleva hans välbehandlade lyriska baryton och skarpt utmejslade scenporträtt.

Bakom scenen var han kollegial, lättsam men en hårt arbetande och mycket lojal artist. En tid var han sambo med tenoren Bengt Gustafsson och de sjöng ofta emot varandra på Folkoperan och Ystadoperan. Det är djupt tragiskt att de båda samt sopranen Margareta Ridderstedt inom kort tid har gått bort, samtliga runt 70 år. De utgjorde grundpelarna för Folkoperan under hela 1980- och 90-talen. Men deras idealism fortsätter att inspirera oss som är kvar. ❧ Göran Gademan

Så här minns **Richard Bark**, konstnärlig ledare och regissör vid Ystadoperan, Stefan Axelsson:

Stefan Axelsson var en baryton av det slag man i dag inte ofta får se på scenen, en ”kavaljersbaryton”, med en personlig klang, en klarhet och en textning där varje ord gick fram, därtill med en scenisk utstrålning, ett livfullt agerande, en komisk spets och en höjd som kunde göra vilken tenor som helst avundsjuk. Stefan var en av stötteleparna vid Ystadoperan och var med om att bygga upp dess profil och renommé. Som regissör var det för mig en fröjd att få arbeta med den uppfinningsrike sångaren.

Sin första roll på Ystadoperan gjorde Stefan redan 1983 i Hindemiths opera *Nusch-Nuschi* som en berusad och skräckslagen fältherre. I Leoncavallos *La bohème* gav han som Rodolphe uttryck åt en isande fasa då han tycker sig höra döden klappa på hans port. En bedrift var hans tolkning av Kovaljov i Sjostakovitj *Näsan*, alltså den person som en morgon vaknar upp utan näsa och hamnar i de mest absurda och komiska situationer, hela tiden med varje ton inprickad i detta ursvåra parti.

Därefter bel canto-rollen som fader Miller i Verdis opera *Luisa Miller*, där Lena Nordin som dottern Luisa fick sitt dundrande genombrott. Oförglömlig är Stefans gestaltning av en av Verdis mest känsloladdade barytonarior, där han förstärker att dottern är i livsfara och tar upp en liten nallebjörn (!) som Luisa tappat på golvet och liksom ovetande om den får brista ut i både faderskärlek och kamplust. Nallebjörnen i famnen gav ytterligare en dimension åt scenen – så typiskt för Stefan Axelsson.

I Puccinis *Svalan* gjorde Stefan rollen som kurtisanen Magdas ”beskyddare” Rambaldo, innan det blev dags för Rossinis *Resan till Reims*. Här gjorde han både doktor Trombonok och Don Profondo i en och samma person, där hans ”relationsaria” på blädderblock och med tuschpenna blev en höjdpunkt. I Cileas *Adriana Lecouvreur* spelade han den hopplöst förälskade inspicienten Michonnet med stor pregnans och ömhet. I Mascagnis *Maskerna* var han den bombastiske och skrytsamme Kaptenen, som i slutscenen förvandlas till en liten vettsskrämd mus.

När vi uppförde Puccinis *Edgar* – detta aparta mästerverk – i Lunds stadshall fick Stefan göra rivalen Frank, medan han i uppsättningen av Puccinis *Tosca* på Citadellet i Landskrona gjorde både den lätt komiske Sakristanen och den diaboliske Spoletta, ett förvandlingsnummer av rang, där det tydligt framgick att det är Spoletta som med sin pistol skjuter Tosca.

Sista gången vi fick se Stefan på scenen var vid Ystadoperans 40-årsjubileum (2018) i en operakonsert som sig bör på Ystads teater. Här gjorde Stefan ett bejublat inlägg med Papagenos ”hängningsaria” ur *Trollflöjten* – med allt det vi lärt oss älska hos denne sångare och scenartist. Vi sörjer och saknar en stor konstnär och en god vän. ❧

Aribert Reimann. Foto: Gregor Baron.

ARIBERT REIMANN

1936–2024

† Den tyske tonsättaren och pianisten **Aribert Reimann** avled den 14 mars ett par dagar efter sin 88-årsdag. Han var född i Berlin, fadern var kyrkomusiker och modern sångare. Redan som tioåring deltog Reimann vid föreställningar av Brecht/Weills *Der Jasager* på Hebbelteatern i Berlin. Han utbildade sig på Musikhochschule i sin hemstad både i komposition och pianospel. Från början var han mycket inriktad på vokalmusik och utgick alltid från människostimmen även när han skrev instrumentalmusik.

Tidigt anlätades han som pianist av många framstående sångare som Elisabeth Grümmer, Brigitte Fassbaender och Dietrich Fischer-Dieskau. Redan 1965 skrev Reimann sin första opera efter Strindbergs *Ett drömspel*, och även i fortsättningen kom Reimann i regel att utgå från litterära mästerverk i sina musikdramatiska verk. År 1971 skrev han för festspelen i Schwetzingen en opera om den tyska romantiken omhuldade vattenanden Melusine.

Dietrich Fischer-Dieskau, som Reimann ofta samarbetade med, började så småningom energiskt bearbeta honom att skriva en opera på Shakespeares *Kung Lear* med en huvudroll specialdesignad för Fischer-Dieskau själv. Reimann lät sig övertalas, och hans *Lear* hade premiär på Bayerische Staatsoper i München 1978.

Lear kom att bli en av de få operor från 1900-talets andra hälft som etablerade sig som ett repertoarverk och har sedan premiären framförts på många håll, inte bara på tyskspråkiga scener. I Sverige fick den sin premiär 2013 i Malmö med en minnesvärd insats av Fredrik Zetterström i titelrollen. Verket kännetecknas av ett oerhört intensivt expressionistiskt tonspråk som lyssnaren knappast kan värja sig mot. Efter *Lear* följde ytterligare en Strindbergopera, *Spöksonten* (spelad i Stockholm av Kungliga Operan på Vasateatern år 2000), en kammaropera i kontrast till *Lear*.

Två gånger sökte sig Reimann till dramer av Euripides, *Trojanerna* 1986 och *Medea* 2010. Den senare – som hade premiär i Wien – blev även publikt en stor framgång med många föreställningar och revideringar. En vanlig brist hos litteraturoperor är att musiken blir alltför underordnad texten och mer blir ett illustrativt ackompanjement än drivande musikdramatiskt uttryck. Inte så hos Reimann, där musikaliskt och litterärt uttryck alltid har en perfekt balans.

År 1992 hade hans Kafka-opera *Das Schloss* premiär i Berlin, men som så många andra tonsättare lyckades inte heller Reimann frigöra Kafkas underbara språk musikaliskt. ”En musikaliskt avancerad förflackning av en genial roman” skrev jag litet elakt i min recension. Ett mycket starkare intryck gjorde *Bernarda Albas hus*, som uruppfördes år 2000 i München. Klaustrofobin i miljön och den mentala brutaliteten mellan Bernarda och hennes döttrar gavs en nästan outhärdlig förtätning.

Aribert Reimanns sista opera blev *L'Invisible*, en *trilogie lyrique*, som uruppfördes i Berlin 2017. Den bygger på tre Maeterlinck-texter kring utsatta, döda eller lidande barn. De tre enaktarna hänger tätt ihop som en enhet, och här är Reimanns musikdramatiska uttryck mer lyriskt. Men ändå finns här som i alla Reimanns verk en starkt expressionistisk underton. ■ Lennart Bromander

10 AUGUSTI 2024 KL. 19.00

GIUSEPPE VERDI
MASKERADBALEN

OPEN AIR-KONSERT PÅ
TENNISSTADION I BÅSTAD

Michael Fabiano – Gustav III
Fredrik Zetterström – Anckarström
Joyce El-Khoury – Amelia
Elizabeth DeShong – Ulrica
Marina Monzó – Oscar
Anton Ljungqvist – Horn
Anders Lorentzson – Ribbing
Magnus Lindegård – Matrosen
Helsingborgs Symfoniorkester
Körer från Bjäre och Helsingborg
Pier Giorgio Morandi – dirigent
Staffan Valdemar Holm – regi

Föreställningen sjungs på italienska.
Textas på svenska och engelska.

SKANNA HÄR
FÖR BILJETTKÖP

JULIUS
JULIUS PRODUCTION

sport&e
destinationsutveckling | Backahill

HELSINGBORGS
SYMFONIORKESTER
& KONserterhus

B.N
BIRGIT NILSSON STIFTELSEN

2024 års Birgit Nilsson-dagar arrangeras av Birgit Nilsson Stiftelsen i samarbete med Birgit Nilsson Museum, Birgit Nilsson Sällskapet, Helsingborgs Symfoniorkester, Julius Production och S & E Destinationsutveckling Backahill.

Se hela programmet för Birgit Nilsson-dagarna 4–10 augusti 2024 på birgitnilsson.com

Péter Eötvös. Foto: Szilvia Csibi.

PÉTER EÖTVÖS

1944–2024

† Den ungerske tonsättaren **Péter Eötvös** har avlidit 80 år gammal. Han var född i Székelyudvarhely i en del av Transylvanien som då tillhörde Ungern, nu Rumänien. Eötvös var kompositör, dirigent och musikpedagog. Han studerade komposition i Budapest och Köln. På 1960- och 70-talen verkade han bland annat i Stockhausens ensemble. Han var musikchef och dirigent för Ensemble InterContemporain 1979–1991. Under 1960-talet skrev han också filmmusik.

Mest omtalad blev han för sin opera *Tre systrar*, uruppförd i Lyon 1997. Librettot efter Anton Tjechovs pjäs skrev han själv tillsammans med librettisten Claus H. Henneberg. Där är den yttre handlingen är reducerad till ett minimum, och i stället står rollfigurernas existentiella uppgörelser i centrum. Varje akt av de tre ses genom en av rollfigurernas ögon. Operan finns utgiven på cd (Virgin Classics).

Eötvös bröt upp gängse röstfacksordning genom att skriva de tre titelrollerna för countertenorer. Även rollen som Natasja är skriven för countertenor, medan husan Anfisa har getts till en djup bas. Tonsättaren har sökt en tidlöshet i koncipieringen av pjäsen samt velat alludera på barockopera och kabukiteater, där kvinnoroller också spelas av män. Musiken är arrangerad för 18 orkestermusiker, medan 50 musiker spelar bakom scen. Vokalt rör sig stämmorna från ren sång över Sprechgesang till tal.

Till sin nästa opera fick Eötvös en förfrågan från Théâtre du Châtelet i Paris om han vill tonsätta Tony Kushners pjäs *Angels in America*. Pjäsen uruppfördes i början av 1990-talet som en gigantisk fresk med handlingen förlagd till 80-talets aidsväg i USA. I centrum står fyra homosexuella män, varav två insjuknar i aids. För tidsandan införde Eötvös en vokaltrio som satt i orkestern, där också instrument som elgitarr, hammondorgel och saxofoner ingår. Verket uruppfördes 2004, och har sedan dess spelats på båda sidorna om Atlanten.

Péter Eötvös skrev totalt 15 operor. Den sista blev *Valuska* som hade premiär på ungerska i Budapest i december 2023 och som även har spelats i Regensburg sedan dess.

Som dirigent ledde Eötvös La Scala-premiären i Milano av Karl-Heinz Stockhausens *Donnerstag aus Licht* 1991 och samma verk fyra år senare på Covent Garden i London. Han var gästdirigent för BBC Symphony Orchestra 1985–88 och för Göteborgs Symfoniker 2003–07. Han var också ledamot av Kungliga Musikaliska Akademien.

|| Sören Tranberg

TIDSKRIFTEN OPERA

OPERA NR 3 2024 UTKOMMER DEN 24 JUNI

- ◆ I sommarnumret uppmärksammar vi att det i år är 200 år sedan Bedřich Smetana föddes. I Ostrava i norra Mähren firar man det genom att spela Smetanas samtliga åtta operor under våren. I början av maj ser OPERA både *Två änkor* och *Dalibor*. Samtidigt pågår ishockey-VM, som i år arrangeras både i Ostrava och Prag. Och på Nationalteatern i Prag ser OPERA *Brudköpet*. Före avresan till Tjeckien bevakar vi också en Smetanakonsert på Göteborgsoperan den 5 maj. Det blir en omfattande Smetanarapport i juninumret. Hockeyreferaten får andra stå för.
- ◆ Vi intervjuar Åsa Jäger som nyligen gjorde stor succé som Senta i *Den flygande holländaren* på Göteborgsoperan. Hon slog igenom i tyska Coburg med att sjunga *Brünnhilde* i *Valkyrian* och *Siegfried*. I maj sjunger hon *Brünnhilde* i *Valkyrian* med Kent Nagano i *Elbphilharmonie* i Hamburg och vid *Dresdner Musikfestspiele*. Vilken betydelse har dessa engagemang för hennes fortsatta karriär?
- ◆ Under våren är det få operapremiärer men vi recenserar *Tristan och Isolde* i Köpenhamn, där Elisabet Strid gör *Isolde*. Och Malmö Opera sätter upp Jonas Forssells opera *Death and the Maiden*, som fick sin urpremiär just i Malmö 2008.

Fr.v. 1. Bedřich Smetana. 2. *Dalibor*, NDM Ostrava, 2023.
3. Åsa Jäger. Foto: Tilo Stengel. 4. Elisabet Strid. Foto: Emelie Kroon.

Göteborgs

DANS O TEATER FESTIVAL

2024
23–31
augusti

Robert Wilson & D’Haus Düsseldorf
Schauspielhaus | Sankai Juku | Anna von
Hauswolff & Imre och Marne van Opstal &
GöteborgsOperans danskompani | Manuel
Liñán | Corinne Jaber & Amir Nizar Zuabi
| Cie Focus & Cie Chaliwaté | Eleftheria
Gerofoka | Sindri Runudde | Compañía
Javier Aranda | Schaubühne Berlin |
Kulunka Teatro | Serge Aimé Coulibaly &
Faso Danse Théâtre

KÖP BILJETTER PÅ
GDTF.SE

Festivalens konstnärlige ledare Peter Spissky bjuder in till en hänryckande musikfest, i år med engelska förtecken. London calling!

OPERA

Alcina

25/7–11/8 | Biljettpris: 480–720 kr

Kom och bli förtrollad av ett yttre och inre äventyr i George Friedrich Händels mästerverk Alcina från 1735 på Confidencen i sommar!

Musikalisk ledare: Peter Spissky, Regissör: Helena Röhr
I rollerna: Alcina-Helena Schuback, Ruggiero-Kristina Hammarström, Morgana-Jessica Elevant, Oronte-Thomas Volle, Bradamante-Linnea Andreassen & Melisso-Will Frost
Kör & Confidencen Opera & Music Festival Orchestra

KONSERTFÖRESTÄLLNING

Power! Love! Madness!

15–18/8 | Biljettpris: 450 kr

Upplev morgondagens operastjärnor i kända arior och scener ur operor av Purcell och Händel.

KONSERTSERIEN EN CONFIDENCE

Roman i London

10/8 kl. 16.00 | Biljettpris: 370 kr

Följ med på en musikalisk resa till det dynamiska musiklivet i 1700-talets brittiska kulturmetropol!

KONSERTSERIEN EN CONFIDENCE

En förtrollad ö

14/8 kl. 19.00 | Biljettpris: 420 kr

Mezzosopranen Ann Hallenberg bjuder in till den mystiska världen i Ariostos epos Orlando Furioso.

KONSERTSERIEN EN CONFIDENCE

Viva Vivaldi!

17/8 kl. 16.00 | Biljettpris: 320 kr

En sprudlande konsert för hjärta och öra med unga talanger i Confidencen Baroque Orchestra Academy.

Säsongen börjar redan nu med familjeföreställningar, valborgsmässokonsalter, operagala till Jussi Björlings ära och Vivaldis Årstiderna med chokladprovning. Välkomna!

Ulriksdals slottsteater Confidencen, Slottsallén 3, Solna
www.confidencen.se

DALA-FLODA OPERAFEST

Döttrarna mina

Om häxbränningar 30,31 juli 2,3 aug

Nyskriven folklig opera av Jonas Dominique
Text Anna Eklund Tarantino, Lotta Lindqvist, Helena Lambert

Elddansare; Aurora Karin; Julia Lindgren
Anna; Julia Mattei
Prästen; Clifford Lewis
Mor; Paulina Pfeiffer
Far; Joa Helgesson
Dala Flodas kör och orkester
Dir Jonas Dominique

För bussresor info@viatour.se

WILHELM STENHAMMAR INTERNATIONAL MUSIC COMPETITION

7–13 juni
De Geerhallen Norrköping

Tävlingsdagar med fri entré
8–11 juni

Finalkonsert med finalisterna och SON
13 juni kl 18.00 (biljetinfo på webben)

stenhammarcompetition.se

S

U

ORFEUS

VATTNÄS KONSERTLADA

C W GLUCKS ♦ ORFEUS OCH EURYDIKE
12 JULI ♦ 14 JULI ♦ 18 JULI ♦ 20 JULI 2024 ♦ KL 18.00

PERS ANNA LARSSON ORFEUS
MAJA FRYDÉN EURYDIKE
GÖRAN ELIASSON AMOR
NIKLAS HJULSTRÖM REGI
FREDRIK BURSTEDT DIRIGENT
FRIDJON RAFNSSON SCENOGRAFI & KOSTYM
JIMMY SVENSSON LJUSDESIGN
VATTNÄS KONSERTLADAS KAMMARORKESTER
VATTNÄS KONSERTLADAS FESTIVALKÖR
FOTOBÄRBETNING FRIDJON RAFNSSON
ART DIRECTOR CHARLOTTA ÖDMAN

KONSERTER

LÖRDAG 13 JULI 18.00 ♦ SOPRANOS
ALVA OLSSON, KARIN MOBÄCKE, JULIA LINDGREN, SYNNE VINJE

ONSDAG 17 JULI 18.00 ♦ KÄRLEKEN VAKAR I JULINATT
AGNES AUER, TOBIAS WESTMAN, REBECCA FJÄLLSBY,
SEBASTIAN DURÁN, SUSANNA SUNDBERG

FREDAG 19 JULI 18.00 ♦ FRÅN NEAPEL TILL WIEN
MARCUS JUPITHER, LARS CLEVEMAN MED GÄSTARTISTER

För mer info om programmet, samt biljetter, se www.konsertladan.com
Serveringen är öppen med varm och kall mat samt fika före under och efter konserterna med öl och vinnrättigheter. Kom som du är och njut av dagarna!

Svenska kulturfonden

**ÅLAND
OPERA
FESTIVAL
2024**

12. augusti
OPERAGALA
CAMILLA NYLUND

SOFIE ASPLUND, JENNY CARLSTEDT, DAN KARLSTRÖM,
BJÖRN BLOMQVIST, PHILIP BJÖRKQVIST, ALBIN JANSSON

ÅLANDS FESTSPELSORKESTER
DIR. JONAS RANNILA

14./15. augusti
**8 SONGS FOR A
MAD KING**

FRANZ XAVER SCHLECHT, BARITON

**LANDET SOM ICKE ÄR
SÅ LÄNGE VÄRLDEN STÅR**

LISA FORNHAMMAR, THERESE KARLSSON
DIR. SOLVEIG LINDROOS

WWW.OPERA.AX

SETT & HÖRT

DONIZETTI: LINDA DI CHAMOUNIX

Pratt, Iervolino, Demuro, Prato, De Liso, Capitanucci, Pertusi, Garés. Orchestra e Coro del Maggio Musicale Fiorentino/Gamba

Regi: Cesare Lievi

Dynamic 37911 [2 DVD]

BELLINI: BIANCA E FERNANDO

Jicia, Misseri, Olivieri, Cacciamani, Parodi, Belfiore, Vichi, Mannarino. Orchestra e Coro dell'Opera Carlo Felice Genova/Renzetti

Regi: Hugo de Ana

Dynamic 37954 [1DVD]

BELLINI: I CAPULETI E I MONTECCHI

Pratt, Ganassi, Mukeria, Amoretti, Dall'Amico. Orchestra e Coro del Teatro La Fenice/Meir Wellber

Regi: Arnaud Bernard

Scenografi: Alessandro Camera

Naxos 2110730 [1DVD]

Distr: Naxos

Gaetano Donizetti's *Linda di Chamounix* är i sanning en opera som har allt. Linda är en dygdig hjältninna som oskyldigt tas för en fallen kvinna, likt Violetta i *La traviata*. Hon blir vansinnig som Lucia di Lammermoor och Ophelia i Thomas *Hamlet*. Linda genomgår en lyckosam terapi i form av en välkänd sång likt den i *Puritanerna*. Hon har en sträng men egentligen kärleksfull baryton-pappa som ställer till det för henne – som i nästan samtliga Verdioperor.

Efter en fiaskoartad urpremiär i Wien 1842 kom verket snart att bli en av Donizetti's mest spelade operor. Jämfört med de flesta övriga av hans 70-talet operaalster hävdade den sig mycket väl även under bel cantooperans istid. I Italien kom verket att stå på repertoaren ända fram till andra världskriget. Under Donizettirenässansen på 1950- och 60-talen får *Linda* stå tillbaka för mästarens nyupptäckta operor om engelska drottningar, men hennes kvintilerande i arian "O luce di quest'anima" kommer i många varianter (bäst av Beverly Sills) än i dag. Den är ett måste i koloraturduktiga sopraners cv.

Som ett av de sista exemplen på den utrotningshotade operagenren semiseria har *Linda di Chamounix* en intressant story ur både klass- och kvinnoperspektiv. Med rätt regissör hade denna uppsättning kunnat bli en föreställning som visade på 1800-talets konfrontation mellan de olika stånden med mer påtagligt kvinnoförtryck och de härskande klassernas maktutövning, vilket inom operakonsten får sitt tydliga utslag just i semiserian.

I *Linda di Chamounix* finns en hel del som en någorlunda vaken regissör skulle kunna ta fasta på vilket **Cesare Lievi** inte gör. Uppsättningen är konventionell med utnötta sceniska

schabloner. Att den ändå räddas till ett acceptabelt dramatiskt liv är helt sångarnas förtjänst.

Jessica Pratts briljanta, glasklara virtuoseri har fördjupats med värme och innerlighet. Någon hjälp har hon inte av regissören, fast hon lyckas ändå levandegöra Linda. Det här är en av denna stjärnsoprans mest övertygande prestationer. Med väljungna och livsfarliga höjdtoner briljerar också **Francesco Demuro** som Lindas älskande Carlo. **Vittorio Prato** är en välklingande om än något skvalpig baryton. Utmärkt är också mezzon **Teresa Iervolino** som pojken Pierotto, som har operans mest gripande folkwiseartade melodier på sin lott. Veteranen **Michele Pertusi** ger tillbörlig baspondus åt prefekten och likaså **Fabio Capitanucci** som markisen. Dirigenten **Michele Gamba** lyckas engagera Maggio Musicale Fiorentinos orkester – förutom blåsarna dystert försedda med svarta coronamunskydd – till ett vitalt och spänstigt orkesterspel.

BIANCA E FERNANDO

När *Bianca e Fernando* hördes första gången på San Carlo-teatern i Neapel 1826 – då som *Bianca e Gerlando* – var **Vincenzo Bellini** ännu en okänd kämpande kompositör. När den reviderade versionen hade premiär i Genua två senare hade Bellinis berömmelse överträffat samtliga hans äldre, mer renomméerade kollegers verk. Orsaken var inte *Bianca e Fernando* utan Bellinis tredje opera *Il Pirata*, som mellan de båda *Bianca*-versionerna hade haft sin triumfartade urpremiär på La Scala i Milano.

Scenograf-regissören **Hugo de Ana** – känd för sina monumentalt förstörade scenografier med arkitektoniska element och

klassiska skulpturer – ger en helt självständig scenisk dimension utan förankring i den egentliga handlingen. En enorm halvsfär dominerar scenbilden, och cirkeln varieras scenografiskt på olika sätt genom spelet. Sångarnas sceniska aktion med exakta koreografiska rörelsemönster berättar samtidigt en egen historia.

Handlingen är förlagd till Agrigento på Sicilien, där Filippo orättmätigt störtat och fängslat kungen Carlo samt landsförvisat Carlos son Fernando. Den rättmätiga regenten är nu Carlos dotter Bianca, änka med en liten son som tror att fadern är död, och hon ska gifta sig med Filippo. Stycket handlar om Fernandos återkomst till Sicilien, befriandet av fadern och förhindrandet av giftermålet mellan Bianca och den hatade usurpatorn Filippo.

Bianca e Fernando var invigningsoperan 1828 för Genuas nya operahus Teatro Carlo Felice. *Bianca e Fernando*, som är en något omarbetad version av Bellinis andra opera *Bianca e Gerlando*, visar sig inte vara det opersonliga, konventionella ungdomsverk som man kunde förmoda. Visst finns här konventionella transportsträckor, men dessa leder ofta till förvånansvärt mogna och dramatiska nummer. Biancas stora aria "Sorgi o padre" är första exemplet på Bellinis typiskt långspunna oändliga melodi, utmärkt och intensivt framförd av **Salome Jicia**.

Bellini hade i båda versionerna tillgång till sångarlag ur eliten, man kan bara nämna att Fernandos parti skrevs för Rubini, vars höjdtoner en bit över höga C gjorde honom till operahistoriens förste stjärntenor, ett faktum som har triggat vår tids tenorer inte sällan med katastrofala resultat. **Giorgio Misseri** svingar sig med dödsförakt ända upp till ess, vilket framkallar välförtjänta applåder. Nobelt och praktfullt klingar

också **Nicola Ulivieris** bas, även om han har vissa svårigheter i de för en bas alltför snabba koloraturerna. Dirigentveteranen **Donato Renzetti** leder säkert och effektivt utan åthävor.

I CAPULETI E I MONTECCHI

Bellinis Romeo och Julia-opera ligger långt ifrån den ursprungliga shakespeareanska förlagan. När operan börjar är de ungas kärleksrelation redan etablerad, många roller är strukna och intrigen har reducerats till en relativt konventionell melodram. Detta hindrade inte att det blev en av Bellinis mest populära operor. Den hörde länge till standardrepertoaren där romantikens primadonnor uppträdde i kärleksparets båda roller. Romeo var ju enligt tidens sed skriven för vad vi i dag betecknar som mezzosopran.

I våra dagar har *I Capuleti e i Montecchi* blivit en av Bellinis mest spelade verk, endast överträffad av *Norma* och *Sömngångerskan*. Bellinis smäktande sånglinjer är ett idealt uttryck för de ungas vibrerande erotiska längtan. I den här dvd:n från Teatro La Fenice i Venedig, där operan också hade sin urpremiär 1830, sjuder det av hetsigt känslouttryck både sångligt och sceniskt, även om regin av **Arnaud Bernard** inte är mer än ett väl fungerande konventionellt hantverk. **Alessandro Cameras** scenbild blandar metateatralla inslag i form av bakvända scenattiraljer med sönderslagna monumentalmålningar. Kostymerna av **Carla Ricotti** är mestadels i effektfullt rött som tillhör Shakespeares tid.

Men det är i det sångliga som uppsättningen lever. Det slår gnistor i den febriga passion som **Jessica Pratt** och **Sonia Ganassi** utvecklar. Det blir trovärdigt och gripande och naturligtvis på högsta nivå som sig bör med dessa två bel cantostjärnor. Bra med säkra, krigiska höjdtoner är också **Shalva Mukeria** som Tebaldo (Tybalt) samt basarna **Rubén Amoretti** som Capellio (Capulet) och **Luca Dall'Amico** som Lorenzo (Lawrence). De kompletterar väl i denna Romeo och Julia-version, reducerad till endast fem roller. Dirigenten **Omer Meir Wellber** bidrar stort till uppsättningens höga musikaliska nivå. ■ Erik Graune

J-B Lully
ARMIDE
Storslagen fransk *barockopera*
3-17 augusti

VISNINGAR av det unika teaterhuset hela sommaren
Hjärtat stormar så vilt - franska *KANTATER* för barn
Kärlek & kaos från KUNGLIGA OPERAN
ROKOKOMANI - utställning i september

www.dtm.se

Drottningholms
Slottsteater
1766

OPÖ

4-7 JULI 2024

MADAME BUTTERFLY
AV
GIACOMO PUCCINI

SYNNE VINJE - CLIFFORD LEWIS - SUSANNA REUTER
NIKLAS TAMM - SEBASTIAN DURÁN - JOSEPH MOSSOP
KATARINA HOLMA - MARCUS BARTOLETTI - ÖSTERBYBRUKS OPERAORKESTER

Opera på Österbybruk – Roslagens Sommaropera
oförglömlig operaupplevelse i unik kulturarvmiljö
www.osterbyopera.com

AVLYSSNAT

HÄNDEL: ALCINA

Kožena, Morley, Bonitatibus, DeShong, Mühlbacher, Contaldo, Rosen. Les Musiciens du Louvre/Minkowski.

Pentatone PTC 5187 084 [3 CD]

Distr: Naxos

Man kan sörja över att det på **Händels** tid ännu inte förväntades av en operatörsättare att skriva ensembler. Publiken ville ha arior och recitativ, där varje sångare hade att yttra sig en i taget, och Händel måste alltid ta kommersiella hänsyn. Men ensembler var inte helt förbjudna. Händel vågade då och då – ofta i någon akts slutscen – foga in en duett eller tersett. På slutet av *Alcina* sammanfattar Alcina, Bradamante och Ruggiero dramat i den raffinerat expressiva tersetten "Non è amor, né gelosia". Här hör man hur Händel långt före Mozart hade förmågan att få sångare att uttrycka de mest olika emotioner och intentioner samtidigt så att deras differenser formas till en extremt spänningsfylld musikalisk helhet.

Jag har hört *Alcina* många gånger men blir varje gång golvad av den där tersetten, och det hade ju funnits så många andra lämpliga ställen i denna geniala opera att låta sångarna falla varandra i talet. Men man kan nu inte rekonstruera musikhistorien efter senare tiders landvinningar, utan får lov att låta sig hänryckas av de mästerverk Händel kunde åstadkomma med de begränsningar som gällde. Vilket går alldeles förträffligt.

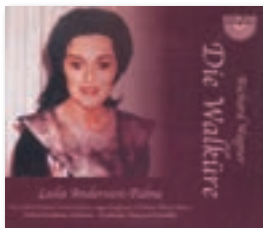
Av denna nya inspelning blir jag dock inte helt hänryckt, utan förhåller mig litet ambivalent. **Marc Minkowski** och hans Louvre-musikanter är som alltid ytterst skickliga, orkester-

spelet är expressivt på högsta tekniska nivå, men ljudbilden är märkligt enahanda kompakt och enskilda instrument går sällan att urskilja.

Magdalena Kožena i titelrollen har en lysande vacker mezzosopran men tycks hela tiden sjunga mer med hjärna än med hjärta. **Elisabeth DeShongs** Bradamante är markant personlig och levererar alla sina snabba noter med ackuratess, men hennes alt känns inte helt fri. Mot **Anna Bonitatibus** Ruggiero har jag däremot inget att invända, och hennes "Verdi prati" är så betagande skön den någonsin kan bli. Den som riktigt sticker ut i denna inspelning är dock **Erin Morley** som Morgana, Alcinas levnadsglada syster. Hennes sopran har en underbar lyster och hennes högvirtuosa men lekfulla koloraturer i "Tornami a vagheggiar" gör mig direkt lycklig.

Som helhet är detta absolut en bra inspelning av ett fascinerande rikt verk, men den stupar främst på yttre faktorer som ett odugligt texthäfte. Texten finns visserligen med, men i innehållsförteckningen saknas sidhänvisningar till texten för de 86 (31+29+26) spåren. Endast inledningsorden på respektive ställe är angivna, inte vem som sjunger eller om det rör sig om ett recitativ, en aria eller annat. Det gör detta texthäfte oanvändbart, och jag måste använda texthäftet från en äldre inspelning för att snabbt kunna orientera mig. Presentationer av sångarna saknas också.

Den här inspelningen kommer jag att plocka fram ibland för Erin Morleys skull, men annars rekommenderar jag i första hand Alan Curtis inspelning på Archiv med Joyce DiDonato i titelrollen. ■■ Lennart Bromander

WAGNER: VALKYRIAN

Andersson-Palme, Eliasson, Balslev, Haugland, Roar, Nyhus, m.fl. Aarhus Symphony Orchestra/Cristofoli
Sterling CDA 1870-72 [3 CD]

Distr: Naxos

Laila Andersson-Palmes 35-åriga sångarkarriär var anmärkningsvärd – från de första årens koloraturroller som Nattens drottning och Alcina till de högdramatiska partierna som Salome, Elektra och Brünnhilde. Och däremellan lirico spinto-roller som Leonora i *Trubaduren* och avancerad röstakrobatik och balettkoreografi (!!) i hennes hyllade *Lulu*.

Sterling har nu gett ut en liveinspelning av *Valkyrian* från en föreställning på Den Jyske Opera i Århus i augusti 1987 med Laila Andersson-Palme som Brünnhilde. (Skivbolaget har även tidigare gett ut inspelningar av *Siegfried* och *Ragnarök* med Andersson-Palme's Brünnhilde.)

De flesta liveinspelningar brukar ju förmedla närhet, dramatik och puls – så även denna. Ibland blir det självklart på bekostnad av musikalisk perfektion – även här. Ljudkvaliteten kan variera och i denna nästan 40-åriga inspelning blir det väl "burkigt" ibland. Men det kompenseras av dramatisk omedelbarhet.

Det är roligt att åter få höra **Sven Olof Eliassons** kraftfulla Siegmund (han gjorde rollen första gången på Kungliga Operan 1976) och Leif Roars plågade Wotan – en roll som han även sjöng i Stockholm – och med en baryton som är ganska ljus, jämfört med de många andra Wotan man hört.

Den magnifike basen **Aage Haugland** är en auktoritativ Hundung och det mezzon **Minna Nyhus** kanske saknar i tyngd som Fricka tar hon igen med sin intensitet i den stora upp-

görelsen med Wotan i början på andra akten. **Lisbeth Balslevs** Sieglinde med sin lite skarpa, lätt vibrerande röst är en utmärkt och inlevelsefull Sieglinde.

Laila Andersson-Palme gestaltar en Brünnhilde som går från ungdomliga triumfatoriska Hoiatohoo-rop till en förtvivlad och vädjande ung kvinna som bokstavligen slåss för sitt liv i tredje aktens kraftmätning med Leif Roars Wotan. Det är en mer lyrisk Brünnhilde än vad som är vanligt, men vad som kanske saknas i högdramatisk tyngd och täthet kompenseras av gestaltning av rollen. Kort sagt – hon vet vad hon sjunger om och förmedlar det till oss i publiken.

Starkt stöd får hon och de övriga sångarna av dirigenten **Francesco Cristofolis** lyhörda ledning av orkestern. :||

Rolf Eriksson

WAGNER: PARSIFAL

*Kaufmann, Garanča, Tézier,
Zeppenfeld, Koch, Cerny, m.fl. Chor
und Orchester der Wiener
Staatsoper/Jordan.*

Sony Classics 194399477427 [4 CD]

Distr: Sony

Den här inspelningen av **Richard Wagners** *Parsifal* härstammar från en uppsättning på Wienoperan med premiär 2021. Den lär starkt ha präglats av den (av Putins onåd drabbade) ryske regissören Kirill Serebrennikovs egensinniga visioner. Det får vi ju bortse från här, även om man undrar en del över hur **Philippe Jordans** tolkning kan tänkas korrespondera med scenerna från gralsborgen Montsalvat som ett modernt fängelse.

Det är heller inte så lätt att sätta ord på Jordans tolkning. Naturligtvis levererar Wienoperans högkompetenta orkester under denne så erfarne dirigent en fullkomligt invändningsfri *Parsifal*. Alla toner sitter som de ska, men det klingar balanserat och lidelsefritt. Kromatiken är aldrig på liv och död. Jag förblir oberörd utan att riktigt kunna sätta fingret på något som är fel.

Flera av solisterna är hämtade från annat håll än den vanliga kretsen av Wagnersångare. **Ludovic Tézier** är sedan länge mer känd som en av världens ledande Verdibarytoner men har berättat att hans första operaupplevelse som tonåring var just *Parsifal*. Smidigheten och svärtan i hans röst passar också ypperligt i Amfortas parti. Hans Amfortas är lätt aristokratisk i sitt lidande, och hans belcantiskt långa Verdilegaton känns alldeles idiomatiska även för en gestalt så fjärran från Verdis barytonvärld som Amfortas.

Tézier har tidigare sjungit Wolfram, men för **Elina Garanča** är Kundry hennes första Wagnerroll. Garanča går in med hela sin dramatiska auktoritet i Kundrys roll. Det är svårt att tro på henne när hon i sista akten påstår sig bara vilja "Dienen, dienen". Men det är en Kundry med stark personlig karaktär, och hennes djupa mezzoklang flödar mycket vackert.

Mer hemtam i Wagners operavärldar är **Georg Zeppenfeld** i Gurnemanz' digra roll liksom **Wolfgang Koch** som Klingsor. Zeppenfelds bas är ganska hög, närmast en basbaryton, och det är väl en smaksak, men själv vill jag hellre ha en röst med större bastyngd i det partiet. När jag jämför Zeppenfelds Gurnemanz med sådana sångare som Kurt Moll eller René Pape tycks han mig väga litet för lätt.

Ännu svårare har jag för **Jonas Kaufmann** i titelrollen. Han gör förvisso sin "rene dåre" med stark inlevelse och passion, men denne Parsifal klingar mer som en Cavaradossi eller Canio, män med helt annat vokalt bagage än den renhjärtade frälsarhjärte som Wagner föreställde sig. Det klarade på sin tid en tenor som Plácido Domingo bättre i sina wagnerianska utflykter.

Någon helhjärtad rekommendation av denna nya *Parsifal* kan jag inte ge. 🎭 Lennart Bromander

SOKRATES I MJUKSDRESS

Ett sceniskt stilleben över rädsla för meningslöshet utifrån Erik Saties symfoniska drama *Sokrates*

Spelas 19 juni - 9 juli på Konstakademien

Mer information & biljetter: kamraterna.com

KAMRATERNA

Krispig opera.

Rossinis

LA GAZZETTA

Fritt baserat på verkliga känslor

Läckö Slott 12 juli – 3 augusti

Dirigent Kim Phipps
Regi Lars Bethke
Kostym Lehna Edwall
Mask Theresia Frisk

Biljetter lackoslott.se eller
Turistbyrå Lidköping tel 0510 200 20

Simson och Delila

– opera i koncentrerad form

SIMSON OCH DELILA

18/5 kl. 18 i Björknäskyrkan, Nacka
Anders Håkansson – Simson
Britta Blavier – Delila
Michael Schmidberger – Den gamle hebrén
Bo Ericsson vid pianot

SÅ GÖR ALLA PÅ VITA HÄSTEN

Opera och operett i konstnärlig förening
25/5 kl. 18 på Stallbacken Kultur,
Edsvik i Sollentuna

VILD FÖRTÄRANDE KÄRLEK

Carmen, Trubaduren, Csárdásfurstinnan ...
15/6 kl. 18 på Cassels i Grängesberg

Info & biljetter www.musikthalia.se
Stockholm Opera Ensemble

**CONFIDENCEN, ULRIKSDALS
SLOTTSTEATER**
confidencen.se
info@confidencen.se
nortic.se
Bilj.tfn: 08-85 60 10

Händel *Alcina*: 25 premiär, 27, 28,
30/7, 1, 3, 4, 6, 8, 11/8.

**DROTTNINGHOLMS
SLOTTSTEATER**
dtm.se
BiljettDirekt, tfn: 0455-61 97 03

Lully *Armide*: 3 premiär, 5, 7, 9, 11,
13, 15, 17/8.

LÄCKÖ SLOTT
lackoslott.se
info@lackoslott.se
Bilj.tfn: 0510-48 46 60

Rossini *La Gazzetta*: 12 premiär, 16,
17, 19, 20, 23, 24, 26, 27, 30/7, 2, 3/8.

VADSTENA-AKADEMIEN
Vadstena-akademien.org
Bilj.tfn: 0455-61 97 00

Einarsson *Fotografen*: 26 urpremiär,
29, 30/7, 1, 2, 4, 5, 7, 8, 10/8
(Vadstena Gamla Teater).

SKÅNSKA OPERAN
skanskaoperan.se
bilj.nortic.se

Donizetti *Lucia di Lammermoor*:
6 premiär, 7, 9/7 (Bäckaskogs slott),
12, 13/7 (Hovdala slott), 16, 17, 20, 21
(Krappertups slott), 23, 24/7 (Kalmar
slott), 27, 28/7 (Ystad Teater), 30, 31/7
(Torups slott), 3, 4/8 (Palladium,
Malmö), 6, 7/8 (Jordberga slott),
10, 11/8 (Folkparken, Lund), 14, 15/8
(Borgeby slott).

OPERA PÅ ÖSTERBYBRUK
osterbybruk.com
Bilj.tfn: 076-765 06 60

Puccini *Madame Butterfly*: 4 premiär,
6, 7/7.

KALENDER NR 2 2024

KUNGLIGA OPERAN
operan.se
Bilj. tfn: 08-791 44 00

Rossini *Barberaren i Sevilla*: 24, 26, 29/4.

Verdi *La traviata*: 25, 27/4, 4, 7, 10, 13, 16/5.

FOLKOPERAN
folkoperan.se
Bilj. tfn: 08-616 07 50

Benatzky *Hotell Vita hästen*:
24, 25, 26, 27, 28/4.

Sjostakovitj *Tidens larm*: 5, 6, 10, 11, 18,
19, 22, 23/5.

GÖTEBORGSOPERAN
opera.se
Bilj. tfn: 031-13 13 00

Puccini *Tosca*: 27/4 nypremiär, 8, 12, 15,
17, 22, 26/5.

Donizetti *Viva la mamma*:
23 nypremiär, 25/5, 2, 8/6.

MALMÖ OPERA
malmoopera.se
Bilj. tfn: 040-20 85 00

Kitt *Next to Normal* (musikal):
24, 27, 28/4, 2, 4, 5, 7, 10, 11, 12, 17,
24, 25, 30/5, 1/6.

Forssell *Death and the Maiden*:
18 premiär, 23, 26, 31/5, 2, 5, 7, 9/6.

För operautsändningar: www.sverigesradio.se Opera i P2.
Eller: tidskriftenopera.se (kalender).

**Folkets Hus
och Parker**

OPERA LIVE

11/5 MADAMA BUTTERFLY
Puccini. D: Zhang. Grigorian, DeShong,
Tetelman, Meachem.
Live från Metropolitan, New York.

GLUNTARNE

Ett uppsluppet divertissemang

David Risberg, baryton • Gustav Johansson, bas
Ludvig Nilsson, piano

22 juni 15.00 & 18.30
23 juni 15.00 & 18.30

Gamla teatern, Vadstena

Biljetter på vadstena-akademien.org/biljetter från 9 april

Fotografen

URPREMIÄR 26 JULI 2024

MUSIK: ANNA EINARSSON LIBRETTO: MAGNUS FLORIN

26 JULI - 10 AUGUSTI 2024
VADSTENA GAMLA TEATER

Vadstena-Akademien 60 år

BILJETTER FRÅN 9 APRIL PÅ
VADSTENA-AKADEMIEN.ORG/BILJETTER

Boka dina annonser via vår samarbetspartner!

Nr 3/2024 utkommer den 24 juni och bokningsstoppet
är satt till den 3 juni.

Anders Jeppsson
anders@sb-media.se

Swartling & Bergström Media
Birger Jarlsgatan 110
114 20 Stockholm
Tel 08-545 160 76
www.sb-media.se

SWARTLING & BERGSTRÖM MEDIA

ANNONSÖRER I DETTA NUMMER

Confidencen, Ulriksdals slottsteater | Dala-Floda Operafestival | Drottningholms Slottsteater
Göteborgs dans- och teaterfestival | GöteborgsOperan | Julius Production AB | Kamraterna | Kungliga Operan
Kungliga Slottet | MusikThalia | Stiftelsen Läckö Slott | Stiftelsen Opera på Österbybruk | Stiftelsen Vattnäs Konsertlada
Vadstena-Akademien | Wilhelm Stenhammar Competition | Ålands Opera Festival | Östersjöfestivalen

Incidenter i operavärlden ...

Frun upphör aldrig att beundra sångare som med kort varsel går in för att rädda en föreställning genom att ersätta en insjuknad kollega.

På sistone har hon fått sig en rad historier till livs om dramatiken bakom scenen innan inhoppet har kunnat ske. Ibland borde man nog som publik vara glad att man inte känner till allt som har hänt innan ridån går upp, tänker Frun.

Hon hörde om en föreställning av *Così fan tutte* i München då järnridån inte gick att få ner och därför dömdes ut av brandmyndigheten. Då bestämde man sig för att ta bort alla brandfarliga element från scenen och spela ändå på en nästan renrakad scen. Men sedan bar det sig inte bättre att sångerskan som sjöng Dorabella svimmade under pausen. En ersättare måste snabbt hittas, och den man fann satt och åt på en hamburgerrestaurang. Det var bara för henne att avstå från resten av hamburgaren och snabbt ta sig till operahuset, där föreställningen kunde börja efter en längre paus.

Vid en föreställning av *La traviata* på samma scen hade **Plácido Domingo**, som skulle göra fader Germont, insjuknat i sista stund. Otur eftersom han var det stora dragplåstret, men man lyckades få tag i en ersättare som i ilfart körde bil från Zürich till München och räddade föreställningen. Att köra bil för snabbt till ett inhopps kan annars ha sina sidor. Frun minns en föreställning av *Siegfried* i Bayreuth då **Ursula Schröder-Feinen** ersatte en insjuknad **Berit Lindholm** som Brünnhilde. Den förstnämnda körde i full fart, men lyckades krocka i rondellen nedanför festspelshuset. Resultatet blev att hennes man fick tas in på sjukhus medan Schröder-Feinen tog sig direkt till sminklogen. Tack och lov var makens skador lindriga.

Vid Stockholmsoperan lär **Stefan Dahlberg** ha cyklat förbi sceningången intet ont anande, när han plötsligt blev indragen i operahuset för att ersätta en tenorkollega som Alfredo i *La traviata*. En annan gång hade mezzosopranen som skulle sjunga Ulrica i *Maskeradbalen* just kommit ut ur sminket, fick en hostattack och plötsligt fann sig vara utan röst. Lösningen blev att ringa **Marianne Eklöf**, som stod i en matbutik i Nacka med handen på en kyckling då hon hörde mobilsignalen. "Släpp kycklingen och kom", sa den stackars operachefen.

Men hur gjorde man innan det fanns mobiltelefoner? Frun läser i boken *Great Operatic Disasters* om ett sensationellt inhopps i *La traviata* på La Scala. Såväl den ordinarie Violettan som hennes cover hade insjuknat på fredagen, men föreställningen skulle äga rum följande måndag, så det fanns fortfarande litet tid. Ingen sopran i Italien kunde hoppa in, så man ringde **Ileana Cotrubas** som då bodde strax utanför Glyndebourne. Men ingen svarade, för Cotrubas var ute och handlade och hennes man låg i badet. Efter att La Scalas ledning äntligen fått svar på linjen, packade mannen väskorna och tog sin hustru till Heathrow. Men där hade det bildats en förfärlig dimma som hindrade alla plan att lyfta. Det var bara att ta in på hotell i London och vänta på att dimman skulle lättas, vilket den inte gjorde förrän föreställningsdagens morgon. Vid Milanos flygplats väntade en polis eskort i form av en hel kader av motorcyklar, ditbeordrade av La Scalas operachef. De höll fältet fritt från bilar så att Cotrubas med make så fort som möjligt kunde ta sig till operahuset. Väl där blev det en mycket kort repetition innan det var dags att kliva i kostymen. Utan en minuts rast gick därefter Cotrubas in på scenen och belönades efteråt med tjugofyra inropningar.

Visst kan delar av publiken bli besvikna när de inte får höra en bestämd artist som de har kommit dit för att uppleva. Men ibland kan det bli en nog så trevlig överraskning. Frun har en äldre bekant som gick för att se *Rigoletto* på Stockholmsoperan i början av 1950-talet. Det blev stön och förstämning när operachefen gick ut framför ridån för att säga att den ordinarie titelrollsinnehavaren hade blivit sjuk. "Men jag tror nog ni blir nöjda när ni hör vilken ersättare vi har lyckats hitta", fortsatte operachefen, "för det är **Tito Gobbi**." Och det var Fruns bekant mycket nöjd med. :||

Dramatik, romantik, politik

Besök historien

Börja besöket på
Kungligaslotten.se

De
Kungliga
Slotten

Kungliga Slottet

GöteborgsOperan 30 år

Galaföreställning med opera, dans,
musikal och konsert.

5 & 6 oktober 2024

VERDI

OTELLO

Dirigent: Vincenzo Milletari.
Regi: Rafael R. Villalobos.
Med Michael Weinius (Otello),
Julia Sporsén (Desdemona), m.fl.

23 november 2024 – 12 januari 2025

BRITTEN

Peter Grimes

Dirigent: Christoph Gedschold. Regi: Netia Jones.
Med Joachim Bäckström (Peter Grimes),
Matilda Sterby (Ellen Orford), m.fl.

8 mars – 10 april 2025

MOZART & TJAJKOVSKIJ

Teaterdirektören & Jolanta

Dirigent: Aivis GreTERS.
Regi: Staffan Aspegren (*Teaterdirektören*),
Christian Räth (*Jolanta*)

4 – 25 maj 2025

Upptäck fler operor och
andra föreställningar på opera.se

GöteborgsOperans huvudpartner: Göteborgs Hamn

EN DEL AV VÄSTRA GÖTALANDSREGIONEN

GÖTEBORGS
OPERAN

